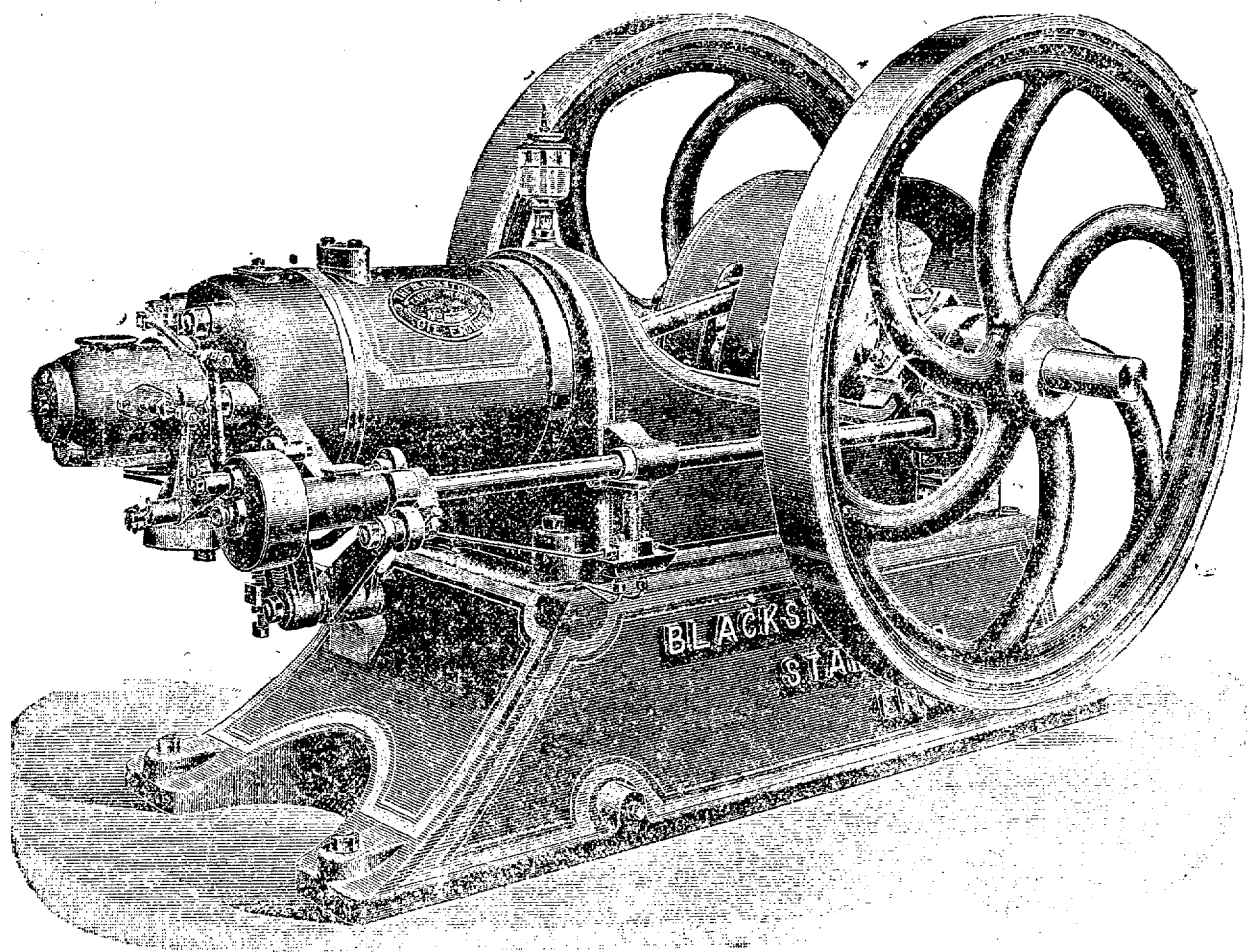


భాగ 23

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 6, చెన్నపట్టణము 1920 వ సం॥రం జనవరి నెల 23 వ తేది శుక్రవారం NO. 243  
నంపుటము. ౬ సీద్ధార్థి నామ సంవత్సర మాఘ మాస శుద్ధ తృతీయ ౩. సంచిక ౨౪౩



## బ్లాకు స్టోను ఆయిల్ ఇంజనులు.

కిరసనాయిలు, క్రూడు ఆయిలు మున్నగు చమురుల నుపయోగించి పనిచేయునట్లు తయారు చేయబడినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బ్లాకు స్టోను ఇంజనులు పనిచేయుచున్నవి. యజమానులకు మంచి తృప్తినిచ్చినవి. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయును.

సోలు ఏజెంట్లు :

మార్షలు నన్ను & కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్,

1806

ఇంజనీయర్లు

నెం. 9, సెకండులైను బీచ్, మద్రాసు.

బొంబాయి, బెజవాడ, లాహోరు, తంజావూరు.

## అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి తెక్కినది. ఇతర వీరిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంతమాత్రమున నయముగును.

మలభ నెల 0-10-0 అణాలు.



మోహినితైలము రు 0-12-0  
తామర తైలము 0-6-0  
దంతచూర్ణము 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,  
6, తంబుకెట్టి పేథి, మదరాసు.

## ఆంధ్రదినపత్రిక చందా.

12 మాసములకు	18-0-0
6 మాసములకు	9-0-0
3 మాసములకు	4-8-0
1 మాసములకు	1-8-0

## ఆంధ్రవారపత్రిక చందా.

12 మాసములకు	3-0-0
-------------	-------

“ఆంధ్రపత్రిక” పోస్టుకాక్సు నెం 212 మదరాసు.

## 160 పుటల పుస్తకము ఉచితము

అర్హులను కావ్యతరుణులను పొందుకు స్వామికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటకై ఈ పుస్తకమును ఇచ్చుచున్నది. ఈ ఉచితమునైన పుస్తకము అర్హులైనవారికి మాత్రమే కేరళ సాహిత్యమును వృద్ధ గాత్రమును, ఆయుర్వృద్ధిని ఇచ్చును. ఈ పుస్తకము ఇతరముగా నీయబడును. పోస్టుచార్జియు ఈ పుస్తకము కంటే ఎక్కువగా ఉండునట్లు ప్రాంతీకము. (219)

వైద్యకాశ్రమి మణిశంకర్ గోవిందజీ, అధ్యక్షులు, కౌన్సిలరులు, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

## 1920-సం॥రపు అందమైన

క్యాలండరు.

మా క్యాలండరునందు లోకమ్యాన్య తిలకు గారి వటమును 3 చిత్రచిత్రమైన రంగులతో ప్రచురించియున్నాము. 3 అణాలు వెలగల తలా బిళ్లలు వంపువారికి ఉచితముగా పంపబడు.

SNEHAL & Co.  
Bombay, No 4

వైద్య గ్రంథములు

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీకృతి బి. ఎ., ఎం. బి. సి. ఎం.  
గారిచే రచియింపబడినవి.

1. అంటువ్యాధులు 0-12-0
  2. చంటిబిడ్డ 1-0-0
  3. కలరా 0-7-0
  4. నులేరియా (చలిజ్వరము) 0-7-0
  5. ఆకు రేచుకాయలందరికొన్ని ప్రశస్తయోగములు 0-4-0
  6. Principles of Ayurvedic Treatment (English) 0-8-0
  7. Some Important Prescriptions in Ayurvedic (English) 0-4-0
- ఈ గ్రంథములు కొనుగదాకు ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఔషధాలయము వారికి 19 వారిగోడ్డు, మాంటుగోడ్డు చెన్నుపట్టణము అను చిరునామాకు వ్రాయవలెను. (1920)

సాధక నామము! సంతానముంజరి పరిషింపుడు!!

చిర కాలమునుండి వికృత పేషియందు బురుగులు (వట్టుమొప్పి) తప్పుకొని పంథానయోగ్యత కలుగును. తెల్లబట్ట, రక్తవక్రములు, నాకావిధ ప్రదర్శన (సాకోగముల గుడుడుటకు ఇంతకు సిద్ధమగును) మరలనామ. గర్భాశయము చెడుటవలనను, బురుగులబంధములను వ్యాధులచేసెనను, సంతానవృద్ధిగాని, గొడవలనముగాని, అల్పము, రక్తక్రియను నడిగొప్పి, తలనొప్పి, నిద్రానియమును బాధలగాని అనుభవించుచుండి పాణము వినుగుకొందియన్న యావత్తులును ఈ "సంతానముంజరి" అనుకృత్యము అన్ని విధములను తానామము కలుగజేయుగలదు చెప్పబడు సామాన్యచేదము. దీని లభ్యతనిద్దవిశేషగుణములు వ్రాసినవికావు. దీని ఖరీదు 21 మోతాయులు రు. 8 మాత్రము అవును. మాడద్ద ఇంకవనేక యావధములు దొరకును. కలయువారు ఇట్లు మాకు వ్రాయుడు.

మెస్సర్స్. బి. ఎస్. రావుబ్రదర్స్.

గోలు మెడలిష్టువైక్యము, ఆయుర్వేదావధాలయము.  
బరంపురం, గంజంజిల్లా, ఇండియా.

మలయ చందనము

గనేరియా అను నెకరోగమునకు మోతారము.

కర్మము లేదు. పిడికాల్తో వదిలేడు. ఎలుపు, తెలుపు, వచ్చు, అనుమాన విధముల నెకరోగమును మూడు పూటలలో మాన్పును. అదేక రాజకుటుంబములలో వాడబడిన గొప్ప ఔషధము. వెల డబ్బీ 1-కి రు. 2-4-0.



పంచాంగము

రాధ్రసంవత్సరము. శ్రీపాదవారిది. అనేక ధర్మశాస్త్రవిషయములు కలవు. వెల 1-కి 0-2-0. నాలుగు ప్రతులకు తక్కువ వంచబడవు. (1251) గంధర్వపార్శవీ, రాజమండ్రి.

ప్రత్యేకపు ఖాళీ అమ్మకము.

మిగుల చౌకధరలు.

ఇంటివైక కప్పువెంటలు. ఇంటివైక కప్పులు. ఇంటివైక కప్పువెంటలు. మిక్కిలి మేలైన మంగుళూరు మాదిరి పాస్టరు మాదిరివెంటలు ఇప్పటికేమొస్తరుల ననుసరించి అవియంత్రములు, రోటోప్రెస్సు, పేజ్ మిల్లులు, పాలిమర్లు, మన్నగు చాని సహాయముచే తయారుచేయబడును. అర్జును ఇచ్చిన ఇప్పటికేమొస్తరు ఇటుకలు, శ్రేష్టమైన ఇంటివైకకప్పులు, ప్లాక్ ఇటుకలు, హోలో ఇటుకలు, డిడ్డలు (ఇంటివైకకప్పు వెన్నులు) ప్లాస్టువైక్రెట్లు, వెంటిలేటర్లు (ధారాశక్తిగా శుభ్రమైనవారి క్రవరియనట్లు చేయు సాధనములు), అలంకారమైన, సాదామైన లోకకప్పులు, క్రిందపరచురాళ్లు (ప్లాస్టెన్) (సిలికెన్) మొదలగు అన్నివిధములైన కుమ్మరములు పగ్గింక కేటోను, నేసింగు కేటోను పురమాపిగా తయారుచేయబడును. కాసిట్రీ, డ్రెయినేజీ గొట్టములు, బెట్టు (సంపులు) బిమాది గొట్టములు, సర్ కిక్సంపాజమెంట్ మొదలగునవి కూడ తయారుచేయబడును. ఒకసారి అర్జును ఇచ్చి చూడగార్డు. ఈ ప్రకరణము ఈ క్రింది విలాసమున వ్రాయవలెను. మానేజరు, బి. ఎస్. ఇండస్ట్రియల్ హోమ్, 76) హోస్టల్ ఒల్లూరు, (కొచ్చిన్ స్టేటు) Manager B. N. Industrial Home P. O. Ollur (Cochin State).

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

భవ్యవ్యాప్తవర్షము:—ఈ నెల 9-వ తారీఖున మోదుకూరుగ్రామమున కలియుగ రాసు కదిలినాంకితులైన తామ్రాన రామకయ్యగారు తమ యశమాన భవ్యవ్యాప్తవర్ష మశ్యకముగా గావించిరి.

అనాయాన మరణము:—అనకాపల్లి గ్రామమున 18-1-20 తేదీన దూర్వానుల శంకరయ్యపంతులుగారు గంజాం విశాఖపట్టణం చెందు జిల్లాలోను పేరుపొందిన నేటిపు డాక్టరు రాత్రి 2 గంటలకు మూర్తామయ కష్టములను చెప్పి పుస్తకములతోంచివారు. ఇటువంటి వింతమరణ మొచ్చట చూడలేదు. ఒక విశేషము.

గ్రంథాలయ పునరుద్ధరణము:—ధూళిపూడిలోని భారతీ నికేతనము గ్రంథాలయము 9-1-20 తేదీన గ్రామస్థులసభలో పునరుద్ధరింపబడింది. గ్రంథాలయము తరపున బాలభట్ల ద్వయము జరుపుట తీర్మానింపబడింది. బాలభట్లద్వయము శాడల గ్రామస్థులు మాత్రమే ప్రోత్సాహము ప్రకటించినారు.

నిర్దోషి బాధలు:—కాలకా.—వంటలన్నియును ముతక వల్లు పుడుగు నట్టి పంపిడింది. సీతారామగ్రంథాగారము:—1-10-19 తేదీకి తెలుగుండి దివదినము వృద్ధిబొంది యిప్పుడు 800 పాఠ్యములు గలదై యున్నది. శ్రీలు సూడ గ్రంథాగారముండి పాఠ్యము లంది విద్యార్థివృద్ధి సొందునట్లు కొన్ని యేర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి.

పురాణ కాలశేషము:—గుంటూరుకు పశ్చిమ భాగమున 18 మయిళ్ల దూరములో నుండు పాలకురు గ్రామమున శ్రీసీతారామాంజనేయ ధర్మపుస్తక భాండాగారము నిర్ధాని సుబ్బయ్య ఆశ్రయము 2 రోజున స్థాపించబడినది. ఇప్పటికి 140 పుస్తకములును, మూడువార్తా పత్రికలును 50 మంది పఠకులును గలరు. ఈ భాండాగారమునందు పాటరాజీ ఆగ్రహారములను చింతలపాటి వెంకటేశ్వర్లు కాన్పురిగారు ప్రతి శుక్రవారము పురాణకాలశేషములను జరుపుచున్నారు.

త్రిలింగాయుర్వేద మహావిద్యాలయము:—సిద్ధాద్ధి నామ సంకల్పిని పుష్కలమహల్ చదివి శుక్రవారము కాదు ఒరంగల్ రాజలింగేశ్వరస్వామి దేవాలయములో త్రిలింగాయుర్వేద మహావిద్యాలయమును కార్యరూపమునకు తెచ్చుటకు కర్తవ్యములను సమావేశమై ఆకారపు చెన్నయ్యగారి అధికర్మముక్తి సభ జరిగింది. త్రిలింగాయుర్వేద మహావిద్యాలయభివృద్ధిని గురించి వరంగల్ బీటిలో విగుమతి సరకల వైసి బండికొట్టి ఒక అణాచొప్పున ధర్మగర్భిని కార్యక్రమముగా పోగుచేసి యచ్చనట్లు తీర్మానింపబడి అందరినెల్లను అంగీకరింపబడినది.

కలరా.—తెనాలి తాలూకా ఈమనియందు ఘమాత పుట్టినది దినములనుండి కలరావ్యాధి తీవ్రముగా నున్నది. ఇప్పటికి కలరావ్యాధి కలరావ్యాధి కలరావ్యాధి మరణించిరి. కలరా తగిలిన తీరిగి నయము అగుట కష్టముగా నున్నది. కలరాను తగిన మందులు సామూహ్యములకు లభించుటలేదు. ఇదివరకు కలరా యున్నదని తెలిసినవెంటనే ప్రభుత్వమువారు వైద్యశిక్షకుని మందులతో సహా పంపుచుండి ఈ పర్యావరణము అటుల నరగియుండవలె తెలియుచున్నది. ఇప్పటికే చాలకాలము మించిపోయినది. ఇకనైన తొందరపడి ప్రభుత్వమువారు తగినమందులను వైద్యుని వంటి యాయాపదనండి ప్రజల రక్షించుదురని నమ్మియున్నాము.—పురవాసి.

శంక్రమణోత్సవము:—గుడివాడపురమున బ్రహ్మభట్ల జ్ఞానిరామశర్మగారి గృహమున వై యుత్సవము ఈ నెల 18, 14 తేదీలయందు దర్శంతవైభవముతో జరుపబడినది. 18 వ తేదీ రాత్రి శర్మగారిచే రవియింపబడిన మిశ్రమందానికలకు మహాకథ వెల్లె పఠకముల నందిన తెన్నేటి తిరుమల రావుపంతులుగారిచే జరుపబడినది. తిరుమలరావుగారి పీఠానికి బంగారు పఠకమును పారితోషిక మొసగిరి. 14 సాయంత్రము భాలపర్తి నాగభూషణముగారిచే పీఠాటము పాడింది. అత్రా కాకతాళవ్యాధులుగా సభ కరుదెంచి హృద్యముగా ఘోషాద్యము వాయిచిన కనింగోట నివాసులు కాశిభాధుని పున్నయ్యగారికి వందనములు. శర్మగారు నాగభూషణముగా కొక బంగారు పఠక మొసంగిరి.

నియోగిమహాజనసభా స్థాయిసంఘము:—ఆంధ్రజిల్లాల యంతన (వావిడతేజమునందు, శ్రీ బాు సర్కారు నందును నివసించు నియోగిమహాజనసభా స్థాయిసంఘసభ్యుల కొక విజ్ఞాపనము:—నియోగిమహాజనసభా స్థాయిసంఘసభ్యుల కొక విజ్ఞాపనము 1920 సం. మే నెలలోను జరుపుటకు తత్సంగములు నియోగిబృందముచే విశేష ప్రయత్నములు జరుపబడుచున్నవి. ఈనెల 25 వ తేదీ ఆదివారమునకు కృష్ణజిల్లా నూజివీ పురంబుర స్థాయిసంఘాధ్యక్షి జనమా వేళము జరుగును. ఏకత్వంనుసభ్యులెల్లకును సకాలమునకు దయతో విచ్చేసి యుభావ్య కలలను తీర్మానించుటలో పాల్గొంటుండు సంపాదకులు.—శ్రీ వై. మ. కొట్లేశ్వరశర్మకాశ్రమి, స్థాయిసంఘసంయుక్తమంత్రి.

8-1-20 సం. తారీఖున బందరు పురవాసులు ఆంధ్రుల కన్యకా పరమేశ్వరీ యాలయమునందు కన్య చంచయ్యగారి కారాగారవిమోచన సందర్భములో అమితానందముతో వారి గౌరవాగ్రహ ఒక సభచేసి యీ క్రిందితీర్మానములు తీర్మానించిరి. (1) దర్శి చంచయ్యగారిని అయిదవ జార్జి చక్రవర్తిగారు అపారదయారసముచే నేటికి చిర కాలకారాగార నానముండి విడుదల చేయించిండుట ఈ రథివాడు శ్రీ వావియెడల గల విశేష రాజభక్తిని వెల్లడించుచున్నది. (2) దర్శి చంచయ్య గారి యెడల మనకు గల గౌరవమును తెలుపుచు వారి కారాగారవిమోచనచే మనకుగలిగిన సంతోషము వెల్లడిచేయుటకు తీర్మానింపబడినది. దారాకృష్ణయ్యగారి అభ్యుత్తుడు.

శ్రీవేదానందస్వామి వర్ధంతి:—గుంటూరుజిల్లా అమృతలూరు గ్రామమున ఈనెల 9 తేదీ శ్రీవేదానందస్వామిల వారి జన్మదినోత్సవము జరగెను. దేశభక్తులగు లాలా లజపతి రాయ, రాంభుజదత్తు చౌదరి, లాలా హరికమలాల్. ఆరీ సోదగులు, దర్శి చంచయ్య మొదలగు గౌరవీయు నిర్బంధుల విమోచనమునకు తమ సంతకమును తెలుపుచుండెను. స్వామిలవారి పటమును, లజపతిరాయ మొదలగు గౌరవీయు నిర్బంధ విమోక్షులపటములను వారీయలుకొని గుర్తునవారకు లొంగుచుండ శ్రీవేదానందస్వామిలను, భజనలతో, జయజయధ్వనలతోను వమ్యత్సాహమునూ మారేంపబడినది. గ్రంథాలయమున కొక మహాసభ రావల్ల చివ అంజన్యచౌదరిగారి యాజమాన్యమున సమావేశమయెను. స్వామిలవారి జీవితమును గూర్చియు, గౌరవీయునిర్బంధవిమోక్షులగుర్తునూ ముపురుసవృద్ధిచిరి ఫలవారములు పండివెట్టబడి మజేమాతర జయజయధ్వనలతో సభ జయప్రదముగ ముగిసెను.

మహారాజా గజపతిరావు రీడింగురూము. విశాఖపట్టణము:—ఒకరోజు ఇక్కడకు మూడుకు బోయి ఆరుగంటల వరకుండిరి. వారంగోజులనుండి తెలుగుండు మొగము వాచి యున్న శత్రుక కరవు ఆనాడు తీసెడి. వెల్లె తెనుగు శత్రుకలు ఆహా నలంకరించినది. అండ్లకు తెనుగు ఉభయ భాషు వుత్తరలతో నాహాను కన్నులకుడుపుక విరాజిల్లుచుండెను. ఇంక గొప్పనిశేషము. శ్రీశ్రీశ్రీ ఎంతయు మురజడనముతోన, సంభోషణముతోన, మిగుల ఏకకానలెకే అని అడుగుచు 'ఇది చతువండి' యగు గుర్తులొడివారిని మాపుచు చదునగుల నెంతయు మెచ్చుచుచు ప్రోత్సాహ పడుచుండెను. నాతో కచ్చి కొంతకేపుండి పోతున్న న్నేహితులు నేనున్నంతకేపుండి పుస్తకములు పత్రికలు చదువుచు నాతోపాటు కాలక్షేప ముక్కడనే చేసిరి శ్రీశ్రీ, శ్రీశ్రీశ్రీ లక్షణంబు లిందు చాలభాగము గమనింప దగినవి. దీనియందు శ్రేష్టి లక్ష్యకరమిచ్చాము బి. ఏ, (పటల లక్ష్య సరసించాము బి. ఏ బి. యల్ గార్లు శ్రద్ధతోనెకొని చురచేయుచున్నట్లు వినుట తెంతయు సంతోషమైనది.—చెలికాని లచ్చారావు.

శ్రీ మల్లవరం బాలభారతినమాజమువారు బెజవాడలో ఈనెల 24 తేదీ శనివారము రాత్రి 9-30 గంటకు సావిత్రినాటకమును ప్రదర్శన మొనరింతురు. రేట్లవివరం:—రు.2, 1-8-0, రు. 1, అ.8, అ. 4. శ్రీలకు ప్రత్యేకస్థలము 0-8-0. (2030) కె. వట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

మా: చందాగారి తీర్మానము:—జనరలు: దయచేసి  
 తనితోనుండి తొలగింపవలెను. తూర్పు ఆఫ్రికానా భార  
 తముల కొరకు సంపాదించవలెను. ఆ ఈ తీర్మా: ములను మా:  
 చందాగారు సామూజ్యకానన సభలో నుపపాదింపవలెను. పు  
 ర్యగులకు తెలిసిరి.

## Basic Colour

Telegram. "MAMADOKAP"

అతివృద్ధి:—జనవరి 1-2-3-వ తేదీల యందు మంధస్థులు, కడపజిల్లా, రాజంపేటతాలూకాయందు కుడికి 4-వ తేదీన చెర్లలక్రిందకు భూయలు యాశ్రమము వెళ్లువలసివారి వైపు నకు పంపుచేదిపోయినది. వంటికాల్పలక్రింద యాశ్రమము వైపు చూసిని పోయినది. శాల్కలకులక్రిందకు పంపునన్నం సంభవించినది. 1919 సంవత్సరమున వన్నం లేకయు ఈ సంవత్సరమున వన్నం నల్ల కాటకబాధవృద్ధిబొందె. కుంజరావడి శేషవలంబున ప్రజల హించి భావనావారియందు అతియయిండు ఏటివనిగలదు. అందు సార్వభౌమవారివల్ల మూడు 50 సంవత్సరములక్రింద కట్టబడినది. ఆ ప్రాంత్యంబున 40,50 గ్రామాదుల పాలయలకు నిజీరసతికి గాను కట్టబడిన 2 అనకట్టలు తెగి చాల సాగునీటి లాడుతు జను భూయలు గుంతామిట్టి లెక్క సాగుతు లాడుతు లేకపోయినది. ఈనవ్వునుకు శేషవలంబునకుండి మాన్యోల గ్రామ సమీపమందుపాటు భార్యనినది సహకారియై పూర్తిగా ప్రజహించి కలుగజేసినది.—ఇటువంటి కష్టమెన్నడు కనివిని యుండలేదు.



జనరలు డయరు దారుణచర్యలు

అంగజేశ పత్రికాభిప్రాయములు

I నేషనుపత్రిక

అమృతనరమా! మాతృభూమి జనరలు డయరు వైచర్యగై కొనుటకు వంటురుప్రభుసంఘ నివేదిక తెలుగుభూమి ప్రభుత్వమువారు వేచియుండకరక్కరు. కాని కాలము గడచిన కొలదియు ప్రజల అగ్రహమును, భయమును తగ్గజాలదు. జనరలు డయరు వాస్తవమును చదివిన తరువాత, అతనివాద్యతగూర్చి యెవరు నమ్మనిండు జాలరు. ఆతడు దౌర్జన్యమునండి తొలగింపబడుట నిశ్చయమున తలంపడము. కాని, 400 మంది బ్రిటిషు పౌరుల సంక మొందించి, 1200 మందిని గాయతరతి వయతనిని తగినరీతిని శిక్షించుట దురుదాహరణము. అంగజేశము భారత జేతమున కొద్ది మాన్యు ప్రకారముతని శిక్షించవలెనుట కలవ లాభములేను. అంగజేశము ఇండియను భావములు "మాన్యుని పోషు" పత్రికతో నేక భావము నొందుచున్నది. వారు పోషింపును విచారించిన రీతిని జనరలు డయరును విచారించుటకులవ నతని తత్కర్మము గౌరవమేయగును. నివి విచారణ జరుగవలయును. అది వంజాబు జేతమునకు దూరమున జరుగవలయును; అంగజేశము న జరుగుటకుంబది. జనరలు డయరు నైక కానకాను గుణ్యముగ వర్తింపలేదని మనము మరువరాదు. వారి చర్యలు ప్రారంభమైన మూడుదినములకు నైక కానకము ప్రకటితమైనది. అట్టి స్థితిగతులలో నైకును నివిల వ్యాపకమునకు బద్ధుడు. ఈతని విచారణకు బిల్లు అవసర మగునదే, పార్లమెంటు వారట్టి బిల్లు నామోదించవలెను. భారత జేతమున దారుణ చర్యలు కలుగజేసిన భావములను తొలగించుటకు మన ముచితరీతిని వర్తింపుట గగ్యము.

మరియు, పంజాబు జేతమున ఏప్రిలు నెలలో సంభవించిన విషయముల గూర్చి మనకు వచ్చు సమాచారములకులన, ఎల్లెడలను ప్రకారమగు కఠిన విభావావలంబన చాత్రమున నిది యొక కథనమని తేటపడుచున్నది. లాహోరు నగరమున కర్నూలు బాక్సును చేసిన కనుల గూర్చి వారడు తెలిపిన విషయము లే యందులకు తార్కాణము. నాలుగు విమానములను వెంట గొని ఈతడు పట్టణ మందంతటను సంచారము జేసెను. వానిలో రెండు నేలకు నమోదమున నడచుచు, సంజయైతొడనే భాంబులకు విసరవలయునని మండేర్పాటు జేయబడినది. ఈ క్రొత్తపద్ధతి మొదట బూర్నియనునగరమున నిటాలియనులకులన నవలంబించబడినది. ఈ పద్ధతికిలన సేరకులకును, అమానుకులకును గూడ అపాయము వాటిల్లును. నిరంకరాధు లగు స్త్రీలకును, శిశువులకును దుస్థితిని చేపూరును. సంగ్రామకమయమున జర్మనుల సవాగరకులని పిలవిన మనము కాంతియుతులగు మనపౌరులవై నిట్టి చర్య గైకొనుట పాడియా! ఇంతేగాక, నడిపిధులలో మనుష్యులు కొరడాలతో కొట్టబడిరిని తెలియుచున్నది. పదిమందికంటె యెక్కువమంది యున్నందులకు వెల్లి వారిని ప్రహేళితునిపూడ కొరడాలతో కొట్టిరటం. 27-12-19.

II బాటసారి

యనుమేయతో నొకరునేమను పత్రిక కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. జనరలు డయరును నివిల కొద్దిలో విచారించుట కనేకాధారములకలవు. బ్రిటుజేతమున కావల నివిల మిలిటరీయుద్వ్యులుగ నియమితులగువారు తమ ధర్మ నిర్వహణమున శిష్టార్థులగురీతిని వర్తింపమొదల నట్టివారిని రాజుబెంచి కొద్దిలో విచారించవచ్చునని బ్రూక్స్ కాంస్టిట్యూషన్లు గాలో వ్రాయబడియున్నది. అల్లరులు జరుగునపుడే నివిల అధికారులకు సహాయము చేయుటకు నైకులు గొనిపోబడిన యెడల, వారికి నైక కానకము వర్తింయింతుట నిజమే కాని అంగజేశపు నివిలలాహూడ వర్తింయిన మిలిటరీలా మాన్యులు అను గ్రంథమున వెలుపడినది. డై నే గానకూడ యీ విధముగనే అభిప్రాయము నొసంగిరి మాకు సంవత్సరములకు బూర్వము వచ్చిన అభిప్రాయ గోరీయచోటు బ్రిటిషు గవర్నరుగానున్న బాలుయను వారడు ప్రెంచివారి కెదురుగ తిన్న సేనతో జేతసంరక్షణము గావించవలసిన సమయమున నొకనిని చంపించుటకు అతని తరీకిక విధించబడినది. అతని

కర్తవ్యము నై నికులకు జేతములు చాలదను అసంకృప్తి యుండెను. వారి వాయకు డగు సాన్యులు అరమ్స్ట్రాంగు అనువారడు గవర్నరున కీవిషయమై వారికుటును తెలియజేసెను. సాన్యులునుకట్టుకొని 800 దెబ్బలు కొట్టిరి. దానితో వారడు మరణించెను. వాలుకువట్టుకొనుటకు వారంటుబేయబడినది. అతడు ప్రాన్సుదేశమునకుపోయి కల దాచుకొనెను. ఇరువదవార్సము లై సతరువార వారడు స్వజేతమునకురాగా అరమ్స్ట్రాంగునాత్య కాతనిని విచారించిరి. అప్పుడు అటర్నీ జనరలుగానున్న ఎల్వెస్కో ఆతనిని ప్రాసీక్యూషన్ జేసెను. ఆతడు సేరముచేసినట్లు నిర్ధారణయై అతనికి మరణ దండన విధించబడినది. వాస్తవములలో నొకడగు విరను పిక్టనును విజేతములందు గావించిన సేరములకు విచారించబడిరి గాని నడలిజేయబడిరి. (27-12-19).

III "వెస్టుమినిస్టరు గెజెట్టు" పత్రిక

జనరలు డయరు భారతజేతమున సంకీంచెనను వార్తలను విని యెట్టి అభిప్రాయమునకును రాకాలనివారు జర్మను జేతపాలనము క్రిందనున్న ప్రజలలో నొక జర్మనుదౌర్జన్యగి యీ విధముగనే వర్తింపయెడల మనభావము లెట్లుండునో యూహించుకొనిన యెడల నిజస్థితి తెలియగలదు. రౌలటు కానకానోకన సమయమున అమృతనరము కలవాపూరితమై యున్నదని యీతని కత్తపాతును నుడువుచున్నాడు. అట్టిఅల్లరులకు తగినచర్య జనరలుడయరు అప్రజేతమునకు రాక ప్రార్థనమై గైకొనబడినమాట వారుచెప్పరు. ఒకచోట నొక పౌరసభ జరుగుచుండగా జాతి అదియే అల్లరియని జనరలుడయరు తలంచెను. ఆ సభకు చెల్లాచెదురు గావించుట కీతడుజేరింజలేను. ప్రజలను సజుటకుకే యీతడు నిశ్చయించుకొనెను. అంతచే మందుగుండు సాయములు పూర్తి యగువరకును ప్రజలవై కాల్పులసినదని ఆతడు తన సైనికుల కాజ్ఞాపించెను. 4-5 వందలమంది మరణించిరినియు 1500 మందికి గాయములు తగినవనియు ఆతడే అంగీకరించుచున్నాడు. గాయములు తగినవని వాటిచేయున కెట్టి యేర్పాటులకు జేతకపోవుటకులన జనరలుడయరు మనోభావములు వెల్లడి గాగలవు. నిరాయుధులగు వారి నీవిధముగ నతడు విడిచివైది వాడు. జనరలుడయరు నైక కానకానుగుణ్యముగ గాని నివిల కానక ప్రకారము గాని వర్తింజలేదు. తరువాత నైక కానక ప్రకటన మకసరమని యాతడు తలంచెను. వంటరుగుండును లెకుట గూడ తన ఆకార్యము సత్యమగు వర్తింజకుండెను. తానుచేసినపని మిగుల కనికరముతో జరిగినదని ఆతడు తెలిపెను. పెద్దప్పుడు కన్య యొక్క హత్య జరిగిన పీఠముండి బోవుచు రెల్లెడును నేలపై ప్రాకవలెనని పీఠ వితిత్రపు టు త్రువుల నొసంగిరి. ఈ పద్ధతులకులన ప్రజలు భీతిని జెందుదురని యీతనిగ్రావము.

పంజాబులో నీ విషయమున నెట్టి భావములు వ్యాపించియున్నను జర్మనులు బెల్జియములో ప్రవేశించినప్పుడు వారి వర్తనము బ్రిటిషు ప్రజల కిప్పుడు జ్ఞప్తికి వచ్చుచున్నది. ఆ విషయమును జనరలుడయరు తరింగియింపు యెడల తనవాత్యలకులన భారతప్రభుత్వము గౌరవము నిలయనా యని సంజేహించక మానడు. అట్టి కార్యములకులన నిజమగుఅల్లరి బయలుజేరకుండుటాకర్మ్యజనకముగనున్నది. జనరలు పక్షమువారు కొంద రీచర్యకులన పంజాబులో కాంతి కలిగినదని వాదించినను ఇట్టి చర్య లికొన్నిటి మూలమున భారతజేతములో నాంగ్ల పాలన మంతము కొందునని ధీమంతులకు తెలియకపోదు. సర్ మైకేల ఓద్వయూరువంటివారట్టికార్యముల నభినందింజకులరు. కాని యితరులుమాత్రము వ్యాపకదృష్టితో తలకింతురు. ఈవర్తనము సధికారులు తీవ్రముగ ఖండించు టింపసరము. డబ్లిను అల్లరులలో నైకులు పీహీ సెన్సింగ్లరు అనువారని చంపించునవిరిషు జేతవానులభావము లెట్లు అల్లరికాండ కనుకూలముగ తిరిగినో మనకు జ్ఞప్తియందున్నది. అట్టి సమయమునగూడ ఆ యుద్వ్యులవై చర్య గైకొను టకునరమని తలంపబడినది. జనరలు డయరువై నావిధముగ చర్య నడుపుటకు పిలువెడు. కాని అతని నికుట పిలిపించి సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారు అమృతనరపు మాతృభూమి కారకులుగారని వెల్లడియగురీతి వారనివై చర్య నడువవలయును. న జాతి ఆతనిని ఖండింపనిచో నాగరక బాటలు మనలను నిందించును. ప్రస్తుతము మనముచేయుచున్న రాజకీయ మాయల ఆకర్షక యెట్టికర్మ్యములకులన ద్విగుణీకృత మగుచున్నది. (15-12-19).

IV "డెయిలీయూసు" పత్రిక

ఈ భయానకాకార్యములు బెల్జియములోగాక, భారతజేతమున జరిగినవి. వీనికి కారణభూతుడు జర్మనీవాడు కాదు, అంగ్లేయుడు. ఈ విషయములను మరుగుపరచినది, బ్రిటిషు ప్రభుత్వము. వీరివారబడినవారు శత్రువులు కాదు. అల్లరికాండని జనరలు డయరు నుడివియుండెను. అనగా తెలిసియో, తెలియకయో తన యు త్రువుల నెల్లంఘించినవారని అర్థము. ఇంతకుముందు జరిగిన సేరములను మేము మరువజాలము.

బ్రిటిషు పార్లమెంటునకును, బ్రిటిషు ప్రజలకును తెలియకయే యెట్టి ఘోరవాత్యము జరుగుచుండ, ఇక భారతజేతస్వరీపాలనము, బ్రిటిషు పార్లమెంటువారి బాధ్యత అనుమాటలయొక దర్శనమే! తనకార్యములకులన వంజాబులో చాల కాంతమును కలిగించినవి జనరలు డయరు పరికియించెను. ఈ తడు నిజస్థితిని గ్రహించలేక పోయెను. ప్రపంచమున దంతటను వీనివలన అగ్రహము జనించినది. మన గౌరవము నశించుచున్నది. ఇందులకు తగినచర్య అత్యవసరము. (15-12-19).

V "ప్రెస్" పత్రిక.

జనరలు డయరు కార్యముల కంగీకరించుచు సర్ మైకేల ఓద్వయూ రొకతంతివార్త నంపెను. తనపనికులన సంజాబుదేశము మంజుగుణపాతము చేర్చుకొనని జనరలు డయరు నుడివెను. ఇందుమూలమున బ్రిటిషు ప్రజలకును, ప్రపంచమునకును యెట్టి దురభిప్రాయములు కలిగినో మేము విచరింపజాలము. మనగౌరవము మనదాక్షిణ్యమును అపాయస్థితి యందున్నది. వీనిని సంకీంచుకొనుటకు మన మేమిచేయవలయును? (15-12-19)

VI "మాంఛెస్టరు గార్డియన్" పత్రిక

నైక కానకము ప్రకటితముకాలేను. కాని జనరలు డయరు చర్యడే దానిని అమలులో బెట్టినట్లు వర్తింజకుండెను. ఉన్నత్రుడు జనులను చంపురీతివారడు వర్తించియుండెను.

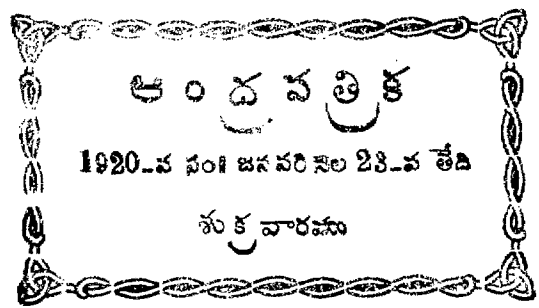
ఇక జరిగిన దారుణ కఠినమును వివరింపవసరము లేదు ఇట్టి పనులు మన భారతజేతపాలనమున కెంత యవసరమో, వాని నెంతవరకు క్షమింపవచ్చునో అంగ్లేయు లెకుం గోరుచున్నాడు. జనరలు డయరువంటి వార్ల కార్యములు యందున కాదర్యములుగ నున్నయెడల అచ్చటి మన పాలనమునకు నిరాకరింజకులనజే!

డిప్యూటీ కమిషన రీబాధ్యత సంకను నైకాధికారికి వదలిజేయులేమి వ్యాధియు! నైక కానకము ప్రకటితముగాక ప్రార్థనమే, దాని కనుగుణ్యముగ జనరలు డయరు వర్తింపులేమి సందర్భము! నైక కానకమువైన నీక డెంతవరకు ననుసరించెను? ఎంతవర కారడు నిరంకుతముగ ప్రకర్తింజకు! జలియను వాలాలో నీతని వర్తనము జేతమున కాంతి వ్యాపించజేయుటకు గాన శత్రువులవై యుద్ధమును ప్రకటించుటలేచో అట్టి కోచనీయ స్థితికి మేమెంతయు కనదుచు, మన సాంప్రదాయముల కనుగుణ్యముగ ప్రభుత్వమువారి రీవిషయమున చర్య నడపెద రని విశ్వసించుచున్నారము. (15-12-19)

బాంబాయి వనివాండ్ర సమ్మేళనము.

22 వ తేదీని అల్లరులు జనగ లేడు. నైకులు మాత్రము బండ్లలో కావలిగాయును తిరుగుచున్నాడు. మాజగానులో ఆల్పాకు ఆషాడను కంపెనీలో 100 మంది 22 వ తేదీని చనిచూసినేసిరి. కిగనవాయిలు వనివాండ్రలో తిక్కిన వారికేతవనితో చేరలేదు. 21 వ తేదీని రాళ్ల దెబ్బలు తగిలినవారిలో నొకడు 22 వ తేదీని వైద్యశాలలో చనిపోయెను.

పనివాండ్రనుగూర్చి దొరకనమువారికి బోగెత్తు పస్తాగారు కంపెన విజ్ఞప్తికి బయలుపడినది. తీవ్రమయమున వర్షురుగారు శ్రద్ధతో నాలోచించుచున్నారని కార్యదర్శి వ్రాసెను. నేను 20-వ తేదీని స్వయముగా గవర్నరుగారిని దర్శించి విషయముల నన్నిటిని వివరించి విజ్ఞప్తిగూడ నుచ్చించితిని. వారు చాలశ్రద్ధగా పనిచేయుచున్నారని తమవాండ్రసభలో చంద్రావర్కరుగారు నడిచిరి. పోర్టుబ్రుక్లేనుకుని వాండ్రు చాలమంది చనిచూసినేసిరి.



### కార్మిక సమస్య

బొంబాయి నగరమునందు, మిల్లు కూలీలు వేతనము లెంతమాత్రము చాలుట లేదని కనిపించి వైదిరి. మిల్లు యజమానులు, కూలీల కోర్కెలను సఫలకరుచుట కెంతమాత్ర మొదలుపెట్ట లేదు. నిరాధార లగు కూలీలు తమ బింతెము నన్ని నాళ్లు సాగించి కొనగలరో చూచెదమని, యజమానులు కంటముబూనియున్నారు. ఏ రియపుర కును సమాధానము చేకూర్చవలయు నని, పలు పురు ప్రయత్నించుచున్నారు. కూలీలలో నశాంతి గలిగించుటకు, రాజకీయవాదులు ప్రయత్నించు చుండు రని, ఆంగ్లో-హిందవమిత్రులు సామాన్య ముగ దోషారోపణ జేయుచుండురు. సర్ నారాయణచంద్రావార్కరుగారే, ఇట్టికనిక బూనియుండ అట్టి యపవాదమున కెడ ముండనేరదు. చంద్రావార్కరుగారు, ప్రభుత్వవిశ్వాసమునకు బాత్రు లయిన వారిలో నొకరు. వారు ఆందోళనాకరు లలో జేరి, యిందుకు బూనిరని, ఎవరును నుడుపు టకు వీలుండదు. అట్టివారి హితమును సహితము మిల్లు యజమానులు పెడచెవిని పెట్టిరి. చంద్రావార్కరు ప్రభృతులు మిల్లు యజమానులను సమాధానపరచుటకు, సక్రమపద్ధతుల నన్నిటి నువయోగించి విఫలు లయిరి. తుట్టుతుడకు వీరు గవర్నరుగారిని సందర్శించి, వారి కీ విషయముల నన్నిటిని తెలియజెప్పిరి. మిల్లు ఖామందులు కొంత వరకయినను సమాధానమున కంగీకరింపనియెడల కూలీలను కనిలోనికి రమ్మన మని తాము బోధించిన ప్రయోజన ముండదనియు, ఇందు కొరకై ఉభయసంఘముల ప్రతినిధులును ఒక్కచో సమావేశమై యోచించవలయు ననియు, మిల్లు కూలీల పరిస్థితులను కఠినీకరించుటకు విచారణసంఘము నేర్పరుకవలసిన దనియు, చంద్రావార్కరు గారు విన్నవించిరి.

ఉభయాలకును సమాధానము గుదుర్చుటకు, బొంబాయిగవర్నరుగారు ప్రయత్నించుచున్నట్లు, చంద్రావార్కరుగారు కూలీలకు దెలిపిరి. ఈపోరాటము త్వరలో సంతృప్తికరముగ నంతమొందు నని తలంచెదము. కాని, ఇంతమాత్రముచే, కార్మిక సమస్య శాశ్వతముగ పరిష్కారమగునా? పాశ్చాత్యదేశములందువలె, కార్మికసమస్య హిందూదేశమునం దింకను క్లిష్టభూయిష్టము గాకున్నను, తీవ్ర రూపము దాల్చుచున్నది. పెద్దకట్టణములందు, కూలీల సమ్మెకట్టులు ప్రబలుచున్నవి. వారు స్వంత సంఘముల నేర్పరుచుకొని, సంఘీభావముతో కృషి సలుపు మొదలుపెట్టుచున్నారు. పాశ్చాత్యపారిశ్రామికవిధాన మీదేశమునందు ప్రవేశపెట్టబడుచున్నది. బొంబాయినగర మీ విషయమునం దభివృద్ధి జూపుచున్నది. అంధఃప్రాయముగ పాశ్చాత్యవిధాన మీదేశమున ప్రతిష్ఠితమగుచున్నపుడు, దాని ఫలితములనుండి ఈదేశము తప్పించుకొన గలుగునా? కూలీల సమ్మెరూపమున, పర్యవసానము బయ్యోచుచున్నది. నూతనపరిశ్రమలు దేశము నందు తలయెత్తు సూచనలు గాన్పించుచున్నవి. అట్టిరీతి, కార్మికసమస్య మరింత కఠినరూపము

దాల్చుచున్నది. పాశ్చాత్యదేశములలో, కార్మికులకును యజమానులకును పోరాట మతి తీవ్రముగ జరుగుచున్నది. ఆంగ్లదేశమునం దిది శాసనబద్ధముగ జరుగుచున్నను, మిగిలిన యూరప్షియనుదేశములలో నటుల జరుగుటలేదు. జర్మనీలో, ప్రస్తుత సమయమున అంతఃకలహములు చెలరేగియున్నవి. రష్యాలో నుదయించిన బాలివిసము, ఈపోరాటమునకు చరమదశ యని చెప్పవచ్చును.

ఈదుస్థితినుండి బయల్పడుట ఎటులనో తెలియక, పాశ్చాత్యప్రపంచము పరితేపించుచున్నది. బాలివిక్కు సమస్య నెటుల పరిష్కరింపవలయునా యని, సంధిసభవా రిపుడు యోచించుచున్నారు. బాలివిక్కులపై సమరము జరుపుటకు, ఆంగ్లదేశము సంసిద్ధమగునని, తామీకార్యమును నిరోధించుటకు జేయదగిన ప్రయత్నముల నన్నిటి చేసెదమని, కార్మికులపక్షమున నాయకుడగు హెన్ డరు సనుగారు ప్రకటించినట్లు, నేటి తంతివార్తలలో గలదు. తుదకేమి జరుగునో తెలియదు. కాని బాలి విసము, కేవలము వైస్యబలములచే నిర్మూలన మొందనని తోచదు. లేబరుసమస్య సంతృప్తికరముగ పరిష్కరింపబడినగాని, యియువద్రవము తొలగనేరదు. పాశ్చాత్యప్రపంచ మీ సమస్య నెటుల సాధించునో, చూడవలసియున్నది. వెనుక గావించిన లోకములకు, పాశ్చాత్యదేశము లిటుట బాధల నొందుచుండ, హిందూదేశము గూడ వాటినికొని దెచ్చుకొనుటకు కఠినమైనది, యాలోచించువా రరుదుగనున్నారు. గతానుగతికలవలె, భారతీయులును మిల్లులను నెలకొల్పుచున్నారు. కాని, కార్మికకల్లోలమునుండి ఎటుల దప్పించుకొనవలెనో, ఆచూకముల నన్వేషించుటలేదు. ప్రాతచేతి పరిశ్రమలు దాదాపుగ నశించినవి. మగములనేత, మోటుపనిగ నెంచబడుచున్నది. బట్టలు హిందూదేశమునందును మిల్లులచే తయారు జేయబడుచున్నవి. కూలీలు తమ స్వగ్రామముల వీడి, బొంబాయి చెన్నపురివంటి పట్టణములలో గుమిగూడి, గాలియు వెలుతురును లేని, మిల్లులలో బని చేయుటచే కఠినస్థావము గోల్పోయి, నీతివధము దప్పి, ఆత్మనిరహితమగు యంత్రముల మాడ్చితయారగుచున్నారు.

ఇట్టి యంత్రముల నువయోగించి, వీలగు సంతవరికు వారిచే చౌకగ బనుల చేయించుకొని, పివరిత లాభముల గడించుటకు మిల్లుల యజమానులు సంసిద్ధు లగుచున్నారు. పాశ్చాత్యదేశములందు గడ్డగట్టిన చెడుగు లన్నియు, హిందూదేశమున మెలమెల్లన బ్రాకుచున్నవి. ఇక్కటి కింకను, తరుణము మించిపోలేదు. హిందూదేశపరిశ్రామిక పద్ధతులు మారుట కింకను అవకాశము గలదు. త్వరలో మార్పుగలుగనిచో, పాశ్చాత్యదేశములలో ప్రబలియున్న వికరీతకరిస్థితు లీ దేశమునందును తలజూపకమానవు. సహకారసంఘములు, పాశ్చాత్యదేశములందు విరివిగ స్థాపితబడినవి. కాని అవి, పారిశ్రామికసమస్యను పరిష్కరింపజాలకపోయెను. హిందూదేశమునందు గూడ, ఇట్టి ప్రయత్నములే సలుపుబడుచున్నవి. ఇవియెవను జయప్రదముగ నుండు నని తలపజాలము. కొండొకకాలమున, హిందూదేశపు పరిశ్రమలు ప్రపంచమునందు ప్రసిద్ధిపడసి యుండెను. ఆ కాలము నందు మిల్లులులేవు కర్మాగారములులేవు. హిందూదేశపు వస్త్రములయందము, కనితనము, పాశ్చాత్యదేశములను సహితము భ్రమింపజేసెను. హిందూదేశము తన స్వరూపమును పూర్తిగ గోల్పోకుండ, పరిశ్రమల నీ తరుణమున సభివృద్ధి గావించి కొనవీలులేదా? ప్రాచీనపద్ధతుల నన్నిటి నిపుడు పునర్నిర్మించుట, అసంభవ మగు కార్యమే. కాని,

ముందు వెనుకల నరసి, జీశీయనాగరికమునగును సాంప్రదాయములకును అనుగుణ్య మగుపద్ధతి నవలంబించి, భారతవర్ష-మభివృద్ధి గాంచుటకు వీలు లేదా? వీలులేదేని, కార్మికకల్లోలమును, దానివలన గలుగు దుఃఖమును ఈదేశమున గూడ వ్యాపింపకబోవు. ప్రాజ్ఞు లీ విషయమై తగిన నిర్ణయమును నెంత త్వరలో గావించిన నంత శ్రేయస్కరము.

ప బ్లి కు వ ద్దు శా ఖ.

మదరాసు రాజధానియందలి పబ్లికువర్కు శాఖవారి 1918-19 సంవత్సరపు కార్యవివేదికము మాకార్యాలయము చేరినది. వాస్తవశాస్త్రానుగుణ్యముగ నిర్మితము లగు భవనముల గూర్చి యింత వరకు భారతప్రభుత్వమువారిొక వివేదికను ప్రతి సంవత్సరమును ప్రచురించుట వాస్తవ. ఇప్పుడొక అభ్యాసమును మూసి, యీకనిని రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు తమకు సంబంధించినంతవరకు నిర్వహించవలసినదని వారు తమ ప్రెసంగియుండిరి. ఈవివేదిక యందలి భవనముల స్థితిబట్టి చూచినయెడల, నివి యేవాస్తవశాస్త్రానుగుణ్యముగ కట్టబడుచున్నవై తెలియకున్నవి. మహాభవనముల సభికధన వ్యయము గావించి నిర్మించుటవలన కలాభివృద్ధి చేకూరజాలదు. భారతదేశమున నున్న నిట్టి సౌధములను భారతశిల్పిశాస్త్రము ననుసరించి కట్టించుట ధర్మము. ఈవత్సరము ముఖ్యముగ వైద్య, విద్యాభవనములకే చాలకాలమును ధనమును వినియోగించబడినవి. ఈశాఖోద్యోగి 430 బిల్డింగులకు ప్లానులను, మడింపులను సంసిద్ధము చేసెను. మదరాసు జనరలుఆఫ్ఫిలి కొక నూతనభవనమును నేర్పరుచుటకై ప్లానులు భారతప్రభుత్వమున కంపుబడినవి. ఇందులకు 74.32 లక్షలరూప్యములు మడింపువేయబడినవి. ఇందు 500 మంది రోగులకును, క్షయరోగచికిత్సశాఖకును వసతి యేర్పరుపబడును. విద్యుచ్ఛక్తి పనుల కొక డివిజను నూతనముగ నివర్తించున నేర్పరుపబడినది. ఈ కనులను తృప్తికరముగ నిర్వహించుటకు ప్రభుత్వమువారు సంవత్సరమునకు రెండు పర్యాయములు పరీక్షలను పెట్టి, సమర్థు లగు వారిని తయారుచేయ నెంచియుండు టెంతయు ప్రశంసార్హము. బెజవాడలో గృహములకును, మిల్లులకును విద్యుచ్ఛక్తిని, దీపములను నొసంగుటకు పురపాలకసంఘమువారు యోచించుచున్నారు. బెస్టు అండు కంపెనీవారింకులకు లైసెన్సుల నీయవలసిన దని ప్రభుత్వమువారు ఖాస్తుసంపీయుండిరి. ప్రభుత్వమువారు సత్వరముగ తమ అంగీకారము నొసంగద రని తలచెదము. విశాఖపట్టణమునందలి క్రొత్తవైద్యశాలకు, విద్యుచ్ఛక్తిని జంపకముట కొక స్టేషను నేర్పరుచుటకు 2,01,181 రూప్యములు మడింపు వేయబడినవి. ఈనూతన ప్రభుత్వమువారి యోచనక్రిందనున్నది. ఈ వత్సరమున నీ శాఖవారు చేసిన పనులు గత వత్సరమునందుకంటె చాలవరకు తగినవి. ఇందులకు తగిన యంత్రసామగ్రి, హెచ్చుధరల కైసెను, లభింపకుండుటయే కారణమని నివేదికము వాకొనుచున్నది. ఈ వత్సరమున భవననిర్మాణమునకు 49.80 లక్షల రూప్యములు వ్యయమైనవి. విశాఖపట్టణమందలి వైద్యశాల కని చాలవరకు సంతృప్తికరముగనే జరిగిన దని తెలుపబడుచున్నది. ఇందుల కీ వత్సరమున 1,42,338 రూప్యములు ఖర్చు చేయబడినవి. గుంటూరు జనరలు ఆఫ్ఫిలి భవనములు పూర్తియైనవి. ఆంబులెన్సు గృహము పూర్తి కావలసి

యన్నది. ప్రహరీగోడలు పూర్తి కావచ్చుచున్నవి. కర్నూలులో కొత్తమ్యునిసిపలు వైద్యశాలకై నిర్మింపబడుచున్న బిల్డింగు వని బాగుగనే జరుగుచున్నది. ఇంతవరకు 69,649 రూపాయలు ఖర్చు అయినవి. నీటిసప్లయ, డ్రైనేజీస్కీములకు సీవర్స్ రమున 86.56 లక్షలరూపాయల వ్యయము జేయు 75 ఎప్రి మేట్లను యాశాభావోద్యోగి కరీక్షించెను. ఏలూరు నీటిపనులకు బట్టిలను యేర్పరచుటకు .93 లక్షలరూపాయలను, గుంటూరు వైద్యశాలకు నీటిపనతి .10 లక్షలరూపాయలను ప్రత్యేకింప జడినవి. విశాఖగట్టణము నీటిసప్లయని వృద్ధిచేయుటకు 30,800 రూపాయలు మంపింపుచేయబడి, ఇంతవరకు 9463 రూపాయలు మాత్రమే వ్యయము చేయబడుటకు కారణ మూహించినరకున్నారము. బరంపురము నీటిసప్లయ పనిపూర్తియైనది. గొట్టలులధర వృద్ధి ముగుచుచే విజయనగరములో నీపనులు ప్రస్తుత మాపి చేయబడినవి. కర్ణామిడిలో యాశాభావ పూర్తియగుటకు కూలీలును, సరకులును, లభించక పోవుట చేచాలయాటంకములు కలిగినవట. పెద్దాపురమున నీటిని ప్రారంభమైనది. పరిశోధనమున కొకనూతిని త్రవ్వచున్నారు. ఇంతవరకు జరిగిన పరిశీలనవలన నచట పాతాళగంగ నుండి నీటిసప్లయచేయవచ్చునని తేలవచున్నది. రాజమండ్రి నీటి సప్లయకి పరిశోధన పూర్తియైనది. ప్రభుత్వము వారి యుత్తరువు కరీక్షించబడుచున్నది. కాని నీటి సప్లయ, డ్రైనేజీశాఖ యందు పని మిగుల యత్యవసరముగ నెఱవేరవలసి యుండగ, చాల ఆలస్యము జరుగుచుండుట సంతుష్టిగొలుపుట లేదు. ఈ రాజధానియందలి జిల్లాబోర్డు రైల్వేలపై ప్రభుత్వమునకు కొంత యధికారము కలదు. దీని కొక ఉద్యోగిని ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. ఏంజనామోసరములకు నిలిపివేయబడిన తెనాలి-రేవల్లి రైలుమార్గములను త్వరలో పునరుద్ధరించుట ప్రజాసౌకర్యమున కగత్యము. కాకినాడ-కోటిపల్లి రైలుమార్గమును గూర్చి 1917 వ సంవత్సరముననే స్కీములు బంప జడినను, ఇంతవరకును యిది యాలోచనయందున్న దని తెలియజేయుటయం దర్థ మేమియో మే మూహించినరకున్నారము. రేవల్లి-విశ్వేశ్వరము రైలుమార్గమును యేర్పరచుటకు రైల్వేబోర్డు వారి ననుమతించిరి. నిడదవోలు - నర్సాపురము రైల్వే ఎస్టిమేట్లుజరిగినను, దానినిగూర్చి యోచన లాపివేయబడిన విని తెలియుటకు వింత యగుచున్నది. గుంటూరు - గురజాల - మాచర్ల రైల్వే స్కీములు యోచనయందున్నవి. బెజవాడ - మచిలీపట్టణము రైల్వే కీ పత్సరమున పెట్టుబడిపై 100-కి 9.31 వంతునను, తెనాలి-రేవల్లి రైల్వేకు 100-కి 3.42 వంతునను నికరాదాయము తేలినది. నివేదికనంతను సూక్ష్మ దృష్టితో తీలకించినయెడల, నీశాఖవారి కార్య నిర్వహణము మిగుల నాలస్య మగుచుండుటవలన ప్రజోపయోగకార్యములు చాలకాలము నుండి నిలవయించబడుచున్న వని తేటపడగలదు. ఈ లోపమును తొలగించుటవసర మని సూచించుచున్నారము.

ప్రెంచి ప్రభువుగారు మారిపోయిరి!  
ఈ వార్తను డబ్లిన్ విలేఖకుడు, పాల్ మోల్ గెజట్టు క్రికెటు చెలుపుచున్నాడు. ఐర్లెండులోని ఆశాంతి, ప్రెంచి ప్రభువు వైద్యులముచే నడచి వేయబడి తనకేసంత నువయోగించెను. నిర్బంధములను విధించిన కొలదియు, సిఫ్ ఫెయిడ్ మము తగ్గిపోవుటకు మారుగ నధికముగ విజృంభింపజూచెను. మ్యునిసిపలు ఎన్నికలలో, నీమారు సిఫ్ ఫెనరులే జయము గాంచుచున్నట్లుల వార్తలు చెలుపుచున్నవి. ఇట్టి స్థితిలో, నింకను నిర్బంధ విధానమే అనుసరణయ మని, ప్రజలు తలంప జాలరు. తుట్టుతుడకు ప్రెంచి ప్రభువుగూడ పూర్వాభిప్రాయమును మార్చి కొనవలసివచ్చును. కరిపాల నమునకు రెండుమార్గములే సాధ్యములని, ప్రెంచి ప్రభువు గ్రహించెను. సైనిక కరిపాలనముగాని జరుగవలెను. సైనిక కరిపాలనము విఫలమయ్యెనని, ప్రెంచి ప్రభువునకు తెలిసినచేయు. అందుచే సంపూర్ణ సామ్రాజ్యస్థ స్వకరిపాలనాప్రదానమే శరణ్యమని వారి వాక్రుచ్చుచున్నారు. లాయడు బార్జిగా రీయడల చిన, స్వకరిపాలనము చాల దని, ప్రెంచి ప్రభువు గారి యభిప్రాయము. ప్రభుంచయునం జేభాగము వందును, దండనపద్ధతు లింతవరకు జయప్రదము గాలేదు. నూతనసిర్వాణమునందు, మోటుబలము నకు తావుండగూడదు. ధర్మమే రాజ్యము చేయవలయును. ప్రెంచి ప్రభువుగారికి స్వానుభవముచే పొడగట్టినసత్యము, నిరంకుశాధికారుల కెల్లరికిని పొడగట్టినచో, ఆనందము, సౌఖ్యము జెల్లిదిరియు ననుటకు సందియము లేదు.

జనరలు డయరుగారి ప్రమోషను  
అమృతబజారుకత్రిక ఇటుల ప్రాయోచున్నది: "జనరలు డయరుగారికి ప్రమోషను నీయబడెనని వదంతి వ్యాపించి యున్నది. గొల్కాపేటనుమార చందాగాన, పొంటరుమిటీవారి నివేదికము వెలువడులోపల జనరలు డయరుగారిని నుద్యోగము నుండి తొలగించవలెనను తీర్మానమును, సామ్రాజ్య శాసనసభ కంపియండిరి. ఈ తీర్మానపు గతి ఏమగునో యని, మిగుల ఆతురతతో నిరీక్షించుచుండు మచి 'ఇ డియను డెయిలీ'యొక్క కత్రిక ప్రాయము చున్నది. మాసముకాలికకత్రిక నిరీక్షించవలసిగ యవసరము లేదు. తీర్మాన మేమగునో, తెలిసిన విషయమే. ఇందుకు వ్యతిరేక మగు తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడుచో, నది యంగీకరింపబడియుండును. జనరలు డయరుగారి ప్రమోషను వార్త నిజమగునో, సామ్రాజ్యకత్రికత్వమువారు ముందే జాగ్రత్తదీసికొని రని, తలపవచ్చును."

స్థానికాది వార్తలు

1920 సంవత్సరపుడయిరి:—ఇ. ఏ. వాచికంపె నీవారి దయరీ మా కార్యాలయము జేరినది. డయరీశ్రీమంతులనుండుకొడుటకును మాటుటకు చక్కగ నున్నది.  
మైసూరు శకుంతలనాటకసభ:—ఈ నెల 28 తేదీ సోమవారము సాయంత్రము 5 1/2 గంటలకు వేచే, లాడర్న గేటుపిఠానున్న "సావార్డు" భవనమున తొట విందు గావించెదరు.  
చెన్నపురి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము:—వై సంఘపు కార్యనిర్వాహక సంఘసభ యీ నెల 26 వ తేదీ సోమవారం సాయంత్రము 5-15 గంటలకు మహాజన సభ యందు జరుగును.  
సుగంధవిలాససభ:—వై సభవారు యీ నెల 24 వ తేదీ సాయంత్రము 6 గంటలకు విక్టోరియాపురంబి రమున వీ. వెంకటాచలయ్య గారిచే రదింపబడిన 'నందవారి' నాటకమును ఆరవయిన ప్రదర్శించెదరు.  
తంజివార్తలు:—లండను బొంబాయి తంజివార్తలు యీ క్రింది విధముగా ఆలస్యముగా బహ్యుదయేయమను, బొంబాయినుండి లండనుకు నిండు చార్జి ఆర్డిని 4 దినములు లండనుకుండి బొంబాయికి 5 1/2 దినములు.

ధర్మశాస్త్ర ప్రవచన సభ:—ఈ సభ ఆదరణ క్రింద తంజివార్తలపై 154 నెల 10ల సాధుసదనమున శత్రు శని ఆదివారం ఉదయం 7-80 ఘంఠ వచ్చుచున్న శాశాల ముఖ్య సంస్కృత కండితులయిన బ్రహ్మశ్రీ శ్రీకృష్ణారణ్యం శారాయణ శాస్త్రులవారిచేల్ల శ్రీనంధ్యారందన భావ్యులు ప్రవచన సీంజబడును.

అమరకలా నిలాసిని:—ఈసంస్కృత సభ ఆదరణ క్రింద తంజివార్తలపై 200 నెల కాంతాశ్రమమున యీ శుక్ర శని, ఆదివారం రోజు రాత్రి 8 ఘంటలకు ముత్యాలపేట ఉన్నకపాతకాల మకబోసభలయన, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనంధ్యారందన సోమశేక శర్మగారిచేల్ల శ్రీమద్భాగవతం దశమస్కంధం కాలి ఉచరితం శ్రులంబధగ్నం అను విషయము ప్రవచనసీంజ బడును.

అమృతసరు కాంగ్రెసు ప్రవచనసమయ:—ఈ నెల 25 వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 6 గంటలకు తిరువళ్ళీపేటి బీబీలో ముఖ్యసభ జరుపుటకు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారి స్వాగతము. ఆ సభలో "అమృతసరు కాంగ్రెసు జాతీయవాదుల కార్యక్రమము" అను విషయమును గూర్చి ఎన్. ఎన్. రామస్వామియ్యంగారు (కోయంబూరు)కు ముగించిన ప్రవచనసమయం రని కార్యదర్శి శత్యమా రిగారు మాట వ్రాసిరి.

రాకెవర్తి మ్యూనిసిపాలిటీ:—రాకెవర్తిలో స్వకారిలో క్షీ వంతు నియతవలకు మహమ్మదీయ శేకగాం (డక్ మాట మడిగలకు గలరు. సామ్యభలవలన వారిదికరే చాలశ్రమకుమచ్చును. ఇట్టి స్థితిలో మ్యూనిసిపాలిటీని జేసిన పక్షము సామ్యును అట్లు సామ్యించుట చాల ప్రార కార్యమగుట గాన ప్రస్తుతము చేయవలదని యీ నెల 15 వ తేదీని తంజివార్తలను పంపి. మరల ప్రజలు సభ జేసి తీర్మానము తొందరపడవలదని ను 15 రోజులలో విజ్ఞప్తి పంపెదరు నియు తంజివార్తలను పంపి. ముఖ్య మాట తంజివార్తల పంపి.

సామ్రాజ్య శాసనసభ:—ఈ నెల 30-వ తేదీని ఢిల్లీ నగరమున సామ్రాజ్య శాసనసభ ప్రారంభమగును. ఫిరే వరి 4-6 తేదీని మరియొక సమావేశము జరుగును వివృట. ఆ నెలలో చాల సమావేశములు జరుగగలవు. మార్చి 4-6 తేదీని ఆర్థిక పత్రికా సమర్పించబడును 8-18 తేదీలను చర్చింప బడును. బడ్జెటు మార్చి 22 వ తేదీని సమర్పించబడును. సార్వ భౌమునకు వందనములను తెచ్చు తీర్మాన ముకటిగూడ రిక తేదీ నురపాదింపబడును. సభ్యులు మధ్యకు ఢిల్లీనగరమును విడ విపోవుట కనకాళి మగువడదు.

రైలుబండిమీద బాంబువేయుట:—శామూ జన్మి వైదనులకు నడుమ ఈ నెల 19 వ తేదీ రాత్రి సానెల జరుబుడి నడచుచుండ నాపే గాయుద్ద నెరలో బాంబులు విస రిరి. ఆ బాంబులు యింజనుపైని విసరబడిన. కాని అది యింజ నుకు తగులక యొక మొదటి తరగతి బండిలో పడిన. ఆ బండిలో నిద్దరు సామ్యుత్వ శ్రీమంజిరి. వారికి ప్రమాద మేమి యును కలగలేదు. కాని బండికి రచ్చులు పడినవి. బాంబులు బండి వెనుకరిట్టుగ బండిలోకి దూకుకొని పోయింది. అందు వలన నచట బండి మూడు గంట లాలశ్యమైంది. వేగవంతము వారకలేదు.

రైతుల అల్లరులు:—కంకరాష్ట్రంలో కర్షం గజిల్లాలో తీరపుర గ్రాంతమునందున్న రైతులు చాలా సంఖ్య లకు చేయుచున్నారు. వారిలో కొందరి బిట్టల ఆచార్యులకు కాంగ్రెసుసభకు జ్యోరెట్టి. వ్యక్తిసాక్షిశ్రీమంజిరి. జేకేస్వా రంధ్యయన ప్రజలించుటచే, ఆరెండు సార్వభౌమ్యములకును జ ధ్యంతరము కలగగూడదని వారు బోధించి సాగిరి జమీదారులను భూస్వాములకును మనము లొంగగూడదు. అతనిరైతు నవారి కజేరీలకు తిగులబెట్ట వలెనని వీరపురము రైతులందరు ను నెచ్చెయించిరి. ఈనివయతులను ఎన్నెలు మేనేజరు వోదా చాచా సముయిన సెక్రెటరీకు తెలిపెనని వీరపురము జమీందారు దర్భంగా జిల్లామేజిస్ట్రేటుకు ఫిరీదను పంపెను. ఇట్టి ఆ క్రమము జరుగకుండ ఏర్పాటు చేయవలెనని ఆ యుద్యోగి క్రిం ది యుద్యోగికి వ్రాసెను.

కల్పవృక్షము. — ఈ వృక్షమునకు కల్పవృక్షమునకు జను  
బహు విభిన్నములు అయినవి. జన సామాన్య  
కు విద్యుత్తు కల్ప సాధ్యము. వారలకు  
విద్యుత్తునేగాని నామగన విద్యుత్తు అనియును. విద్యుత్తు  
నకుబోతే ఒకరోజులోగాని విద్యుత్తు దొరకవు. కాబట్టి  
విద్యుత్తును గోమ గుడుతురు. — పుల్లపంతులు రామ  
చంద్రయ్య.



ఆంధ్ర ప్రచారిణి గ్రంథమాల

ప్రతిజ్ఞాపాలనము

ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథమాలయొక్క ఇరవది రెండవ శ్రువును "ప్రతిజ్ఞాపాలనము" నవల మా కార్యాలయము చేరినది. అనేక కథనములనుండి భావనీయములు ఆంధ్ర వాఙ్మయ వృక్షపు పరిణామాలు వెలసినవిని గ్రంథ మాల రెండు సంవత్సరములనుండి కొన్ని కారణములవలన గానరావలసియు ఆంధ్రలోకమున కెక్కిన విచారణకముగ నున్నది. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథ మాల ప్రధాన పోషకులనగు శ్రీ కొవ్వూరి చంద్రారెడ్డిగారు అశాల పురణమువార బడుటయే యందులకు కారణము. ఆంధ్రజాతీయ నైతిక నాడు ద్య మము లన్నియు పోక కృత్తివై నాధారతది యుండు టెంతయు సందర్భ యంతముగ లేదు. అనేకులు జమిందారులు, వర్తకులు, భూస్వాములు, ధనవంతులుగల మన ఆంధ్రజాతీయ నైతిక ద్యమములకు నిరంతర ప్రోత్సాహమును, సహాయము చేయు కార్యకర్తనిధి చేర్చుచు బుకరము. ఒక్కజమిందారు కల ముకొనిన యీవని జరుగగలదు. కాని కలముకొనుట ముత్రమే తొరకటియైను. ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథమాల చందాదారుల సంఖ్య మిగుల తృప్తికరముగనే యున్నది ప్రధాన పోషకులు లేరేమో కేలము ప్రజలవై నాధారతదియంద గలిగిసంతమంతి చందాదారులు లేరని మనకు శుద్ధమగుచున్నది. ఆంధ్రభాషా సేవ చేయుటయంద గ్రహస్థానము వహించియున్న యీగ్రంథ మాలకు లక్షల కొలది చందాదారులుంటు కనుక, ఆంధ్రజాతీయోద్యమము కలుగుట కంద్రభాషయే సాధనము. అట్టి సాధనమును జేక శ్రేయోదాయకముగ నుకరయోగించుచున్నది. ఆంధ్ర ప్రచారిణి గ్రంథమాల వారని చేర చెప్ప నవసరములేదు. వారి నవలలు ఆ ప్రజాతీయందంతట ను ఆంధ్రభాష యెడల నిభిలాషను, అభినవేశమును కలిగించినవలసి నిశ్చయము. జయ్యత్తయ నవలల భావనీయ, రిజులు, అత్యంత స్వచ్ఛందకత్తిర నవలలు ముల్లరకు మనోరంజకములుగ నున్నవి. అట్టి గ్రంథమాలకు మరిల సేద రాజమహేంద్రవర ని వా ను ల గు మ వా రా జ శ్రీ అ ద్దే గ ల్లి ల త్తు ని స్వామి గారి యు దా రి భావములను, భావభిమానము నవలను పునరుద్ధరింప బడిన దని వినుట కెంతయు సంతసింపచున్నాము. వీరు ప్రధాన పోషకులుగ నుండి, కార్యాలయమును రాజమహేంద్రవరము నకు రప్పించి, భావనీయ యొనర్చుచు ఆంధ్రలోకముయొక్క ప్రజలను పాతు లగుచున్నారు.

"ప్రతిజ్ఞాపాలనము" యొక అపరాధ పరిశోధక నవల. క గభాషయొడిట్టి నవలలన వ్రాయుటయంద గ్రహస్థానము వహించి శ్రీ పాంచరత్తి శేషగారి గ్రంథమున కిది ప్రత్యేక పోష తీవ్రత కవుల ఆ ప్రశంసలు. శ్రీ వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు ముఖ్య పాత్రధారులు. ఆంధ్రవనపరచయించి దద్దితియలని చేర గాంచినవారు. కావున వారివై లిగూర్చి వ్రాయుట నవల సరము. క భా స ం ద ర్ప ము మి గు ల రసంతి ము గ మ మనోహరముగ నున్నది. గో విం ద రా ము ని అపరాధాన్వేషక సాహధ్యమును, రామకాంతుని సేవధర్మ నిర్వహణమును అత్యద్భుతములుగ నున్నవి. కృతాంతుని సుంద్ర ప్రణాళి వాన వన్నాగముల మిగుల ఘోషములుగ నున్నవి. అయినను, పాత్రముల వర్తనము నమానవత్వమును పోలేను. సాధారణముగనే ప్రపంచమున జరుగు విషయములకంటె నీ నవలజందలి పాత్రములు నెక్కుడుగ జేయలేదు. ఎచ్చటను అసంభవ కార్యములు సంభవించి గ్రంథకర్త తెలుపలేదు. ఈ రీతి గ మా న వ తీ వి త ము తో స ం బంధ ము గలిగించియు, తన పాత్రములను ఆదర్శపీఠమునుండి దింప తుండుటయే నకలాకర్త ప్రతిభను చెప్పక చెప్పదున్నది. అన జనర వర్ణనలేవు. కేలసంపాదకులు మిగుల సందర్భముగ నుపయోగమును చేయబడినది. ప్రథమమునుండి చి త ర వ ర కును పాత్రకుల కృత్యాలు మరూపాలు అతిశయించు చునే యుండును. సర్వవిధముల యీగ్రంథము ఆమోదదాయకముగ నున్నది. యందు శ్రీవేంకటపార్వతీశ్వర విరచితమగు కృత్యములను స్వచ్ఛంద కత్తిర నవలప్రచురింపబడును. వీరు ఆంధ్రజాతీయ ప్రతిభను, ఆశయములను, ఆంధ్రుల నాగరికమును, నెల్లడించుచు, ఆంధ్రజాతీయ నాతనోద్యమము నొసంగగల స్వచ్ఛంద కత్తిర నవలనుగూడ ప్రచురింతు రనివిశ్వసించు చున్నారము.

ఆనిబిసెంటుగారి యువన్యాసము.

చెన్నై నుండి కాశీ నగరమునకు వెళ్లుచున్న బిసెంటుగారు 22-వ తేదీన కలకత్తా నగరమున కేగి నాటి మధ్యాహ్నము స్నానముకాలమునందు సంస్కరణములచట్ట మునుసూచి యుపన్యసింపిరి. సంస్కరణముల చట్టము అమల గ్రము, అసంక్లప్తి కరము అకాభంగకర మనువారిలో నేకీ భవింపకాల నని మిలెచుచుదురు. హంటు వర్తన సేవకమును వెనుక నిరసించిరి. యిప్పటికిని నిరసించెదను. ఈ చట్టమున కును ఆ సేవకమునకును చాలమార్పు గలదు. అని నడిచి బిసెంటుగారు విభేదములను వివరింపిరి. నేను అన్ని విషయములందును సింహా క్రభువుగారితో నేకీభవింప జాలను గాని సంస్కరణముల విషయమున పార్లమెంటు మంత్రివర్గమునకు సంధిసభ విషయమున యూరోపు సందును వాడు గొప్ప సేవ చేసిరి. అట్టి స్థితి నొక భారతీయుడు ను త న కా ర్య ము ల ను స మర్థ త తో నిర్వహించుటయేగా అన్ని జేయుటకారి మన్ననకు గూడ పాత్రు డయ్యెనుటయే భారతీయుల స్వపరిపాలనమున కర్హులనుటకు ప్రబల నిదర్శనము. ఇందులకు మిరంగీకరించిన మహిమను సరే ఇది ఆప్రత్యక్ష విషయము. అభినవేశముల కియ్యబడిన చట్టములకు మన కియ్యబడిన చట్టమును పోల్చి చూచిన భేద మేమి యును కనుటకు. అభినవేశములలోగూడ మొదట ప్రతినిధి సభలు మాత్రమే యుండెనుగాని కాభ్యుదయ ప్రభుత్వము లేదు ప్రజాప్రభుత్వము నడిపించినది. అంగ్లేయులకు చట్టములను చేయుటయందు గల అలవాటు అమలము మైసది గాదు. వారు శుద్ధమైన గావేషి యిత్యులు. అవకాశములకు కలిగింది అధికారమును తమచేత నుంచుకొందురుగాని దాని నుపయోగించరు. ప్రముఖుగ నది అంతరించును. ఈ చట్టములను రాష్ట్రీయ యిండియా దోరతములందు మును మంచి అధికారము లభించినది. నిరంకుశాధికార ముండవలె నని నిశేధమునందుండెను. చట్టమునందలి తీసివేయబడిన చట్టమునందు చి కానన సభయందు నియోజి సభ్యులు సంఖ్యయు 1-2 సభల యందు ప్రజాప్రతినిధుల సంఖ్యయు హెచ్చు గానున్నవి. వీని కులన నిరంకుశత్వమునకు దూరలేదు. ఇందువై ఘోషము కలిగిన పో నది స్వతంత్ర్యమును గాన ముక్తభుక్తి స్వరూపముల ను నిదియట కనకాశలేతు. మనవర్తన ప్రజలకునమృతము గాని చట్టములను చేసిన ముమే వారి మందలిండు వారము. గాజుప్రతినిధి కార్యనిర్వాహకసభలో ముగ్గురు భారతీయసభ్యులుండిన చాలు నని సర్వోచ క రుగా య ర గా రు స ం యో గ స ం ఘ ము వారి ఎ డు ట ను డిరి. అసభలో ముగ్గురు భారతీయు లుండును. నేనొక్కడ కే చాలమనేసితి. నాకుపోడు మరయిద్దరున్న ప్రాతిగా పనిచేయుదునని శంకరు నాముగ గారు నడిపిరి. కతికానముల ను చేయు సభికారము గర్హించి జనములకు కలదందులేని అతడు మొదల కానన సభ వారి అనుయతిని బడయునలెను. వారును ముందరే వున్న తిసభ వారిననుగవలెను. వారును తిరస్కరించిన కార్యనిర్వాహక సంఘమువారిని తొలగించి వారుగూడ సంగీ కరింపకున్న అసలేమిలేను. వారంగీకరించిన పార్లమెంటు వాకికిగిన కారణములతో తెలుపలేదు ఆచార సంయోగము ఘనముగా రాలోచించెదరు. పిమ్మట రెండు పార్లమెంటులకు ల వారంగీకరించుట కన్యముగాన కతికానములను సాగవు గా న నిరంకుశాధికార ముండించినది. మనకు నిజమగు సభికారము లభించినది. మనకు అధికార కారముగూడ కలిగినది. దీనినిగూర్చి చట్టమునందు లేదను సంతోష ముక్కులేదు. అదిచట్టము లోనుండదు. రాష్ట్రీయములో సంపూర్ణ స్వచ్ఛందపాలనము లభించియే యున్నది. నియోజకులు నియమించి అధికారమును తెలిసి కొనవలెను. కాననసభ్యులకు నియోజించువాడు ప్రజలు గాననే రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము ప్రజాప్రభుత్వమునే నేటికిని. మనము గ్రామపరిపాలనమునకు పంచాయతుల నేర్పరచవలెను. నలుడివిజను, సంఘములకును మండలసంఘములకును సభ్యులను నియోజించవలెను. విద్యా కార్యకర్తలములను గూర్చి ఆలోచించవలెను. కాననసభలో కార్యక్రమమును నిర్ధించుటకే ప్రతిపూనినవారిని నియోజింపగూడదు. ఈ చట్ట మింతవరకు అమలము. దీనికొరకు నేను చాల పనిచేసినదానను. నాకది సంక్లప్తికరమని తోచుచున్న నేఁట్లు నుడువుదానగాను.

మా. భూక్తిగారు:—వీరు యీ నెల 14-వ తేదీన మా కేటెన్సునుండి బయలుదేరిరి. ఇండియాకు వచ్చుచున్నారు.

గౌ॥ బి.ఎ.కె. శర్మగారి ఉపన్యాసము

గతవారము మదరాసు మహాజనసభావత్సవమున, గౌ॥ బి. ఎ.కె. శర్మగారు, అమృతసరము కాంగ్రెసు గురించియు, అధిక విషయ మనుసరించియు సువన్యసింపియుండిరి. కాంగ్రెసు మహాసభ మిగుల ఆదరణీయమనియు, నిరసించక, బలపరచుటయే యుఖ్య విధిమనియు నెక్కి వక్కాణించిరి. మహాసభా ఆదర్శముగనే, దేశీయుల తేమలాధములు. దాని తీర్మానములే ప్రజల రాజకీయందోళనకు కట్టుబాట్లు. అట్టివారి ముటువర్తన విధానము కేవలము ఆ సంక్లప్తి కరము, చాలనిది, అకాభంగము, అని ప్రధమపదిన కాంగ్రెసు తీర్మానమును గౌ॥ శర్మగారు కారణము క్షమగ నెబ్బాసరి. అయినను లభించినచట్టమును వీలై సం తరకు వినియోగించుటయందు శక్తిరంచనలేక పాటుపడవలయునని కోరిరి. అంతియకాక, నూతనరాజకీయ చట్టమును అమలుజే బెట్టుటకున, జయప్రదముగా నడుపుటకున, దేశీయులయొక్క నాయకులు, అనుకూలము, ముఖ్యపరమనియు నుడిచిరి. గౌ॥ శర్మగారి మొదట అభిప్రాయము మెచ్చదగి యున్నది. శుభనూచనమనియు చెప్పవచ్చును.

కాని రెండవ అభిప్రాయము విమర్శనాంశము. ప్రజలకు శుభ మొనగుటకై రాజకీయ చట్టములు వారికి ప్రేమానుసరము కావా? అట్టివాటిని గుర్రెగురకాలరా? వై వెచ్చునజల సాయమొందుట? వీరి సాయముగాని అసహాయముగాని అనుకూలముగాని, ప్రత్యేకములముగాని వారతమువారి కెంతటి విలువ?

శ్రీసార్యభౌముడుగాని, ఇండియా కార్యదర్శిగాని, గౌ॥ శర్మగారుగాని తొలగవలసింది ఇండియా ప్రభుత్వముయొక్క మునివిలసర్వీయముగ్గము సాయము, అనుకూలతగాని, జేయబడి గాదు.

రెండవది, రాజుప్రతినిధిని, వారి పరిపాలనమును సమర్థింపచు గౌ॥ శర్మగారి సంగీత వాదము సమంజసమే కాని లిల్ కానము, ఇదెమ్మిటి కానములనంటి కానములు కానన పత్రికములో యున్నంతకాలము, వారి కరిపాలనము కళంక రహితము కానేరదు.

మూడవ ఆంశము. మహాత్మాగాంధీ గారిచే మొదటిదిన ఘనవిజయమును హిందీ ఉద్యమమును గౌరవనీయులు బుడిచిరి. కడచిన అమృతసర కాంగ్రెసు మహాసభయందు హిందీభాష రానివారి అనుమతికన్యాయు యుండెననియు, అందులకు దేశీయులందరు జోక్యము కలుగ చేసికొనుటకు ముందుండుదున్న భిమనియు కావున ఆంగ్లేయభాషయే దేశీయభాషగా నుండగోరిరి. విదేశభాషయగు ఆంగ్లేయము స్వతేభాష యెన్నటికి కానేరదు. అస్వాభావికము. ఈ దేశీయలో, నూటమొదటి వత్సరములనుండి మానావిద్య గలవలెనుండునెడ, విద్యనభ్యసించినవారు మహాత్మాగారికి ఆదరణకు మాత్రమే కనుబడు నున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో ఆంగ్లేయవిద్య శోకుంటుట వ్యాపింపజేయబడుట కేలము జెట్టితనము. హిందీభాష దేశీయభాష, భారత భూమిలో హిందీ మాట్లాడునా రెక్కువ. ఉత్తరహిందూస్థానమున మొత్తముమీద. అశాల గోపాలము హిందీ మాట్లాడునాన మిగిలిన వారికి నులభించుగా అలవడును. ఇట్టిభాష దేశీయంటిట వ్యాపింపజేసి, క్రొత్తగావ చేతులభసాధ్యముగాని, ఆంగ్లేయభాషను చేతు నందుట కేవలము అసహజము—యల్లాది. శ్రీ. హనుకాశ్రీ.

అలీ పోదరులవిధి:—ఈవిధి వరములే ముటుకు తగిన యేర్పాటు లొనరించుటకై యీ నెల 25 తేదీ ఆచారము సాయంకాలము 6 గంటలకు తిరువల్లికేటి బీదికన్య పోల పోరకథ జరుగును. ఎల్లరును దుడుచేతు బాధితులు:—ఎస్. కన్యూరంగఅయ్యంగారు, ఎ. రంగస్వామయ్యంగారు, మాతాన అయ్యును నుభాను, మహాయ్యుడు నూసాసట, ఎస్. అయ్యుల్ నాకీము, టి. ఎస్. కృష్ణస్వామయ్యుడు, సి. రాజగోపాలాచారి, ఎస్. నర్సియూరి, జి. వెంకటరంగమునాయుడు మహాయ్యుడు యస్సేరు సిద్దిక్, నయ్యుడు అయ్యుల్ భాదరు, సయ్యుడుమాదరు, టి. అదివారాముని శెట్టి, నానుల్లాబాబు సాహెబు, ఎస్. అనంత రామయ్యుడు, ని వెంకటేశ్వర్లు, ఎ. ఆర్. దొరస్వామయ్యంగారు, సి. రాజమయ్యుడు, ఆర్. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు.

మొట్టివాండ్రు:—ముట్టివాండ్ర విషయమై చట్టము చేయుటకు నని బొంబాయి కార్పొరేషను వారు గౌరవము వారికి వరలబ్రాసరి.

అనంతపురం పూజాఫీసు:— ఈ గ్రామ మూడివూ  
ర్ బెనిఫిట్ కర్మశాఖలు వంతు తిరుపెద్దుకంపెనీ కెక్రిటం  
గారగు మ. గా. డి. హాస్పల్లె కెట్టి గారివై బాలభారతి  
ప్రావైబుత గారగు ఏ. పి. కవి గారిల్ల ఆహ్వానించబడిన క్రిమి  
నల్ నేరము యీశల 20 వ లేదన రిజిస్ట్రేమెంట్ కెట్టి గారివల్ల  
వీరు కంపెంటు చేసి వుండే ఇంకొక కంపెంటు అప్పలానుం  
దు 85 వ కెక్రిటం కారం నేరము కాదని తోసిచేయబడినది.

# World's News.

REUTER'S AGENCY.

## England

### Davis Cup Competition. The Play Described.

LONDON, January 16.

Mr. Sydney Lowe's opposition to Patterson in the first match of the Davis Cup was the finest game any Englishman has given to the Australian since Dawson won the Covel Court Championship last year against Patterson. Despite appearances judged from the score, it was a very keen struggle throughout. Mr. Lowe in the first set led 3-1, and after losing the next three games reached four all but lost the set. The Australian's victory was mainly due to the perplexing manner in which he mixed up drives and chopped dropshots.

Kingacote's defeat of Anderson, who is a youthful contemporary of Patterson, was striking and decisive. The victor compelled the loser play on the defensive throughout by making deep drives to the wing and never missing an opportunity of getting to the net.

### Suggested Contemplation of Another War. Untrue.

LONDON, January 17.

The "Daily Chronicle" says that although the Eastern situation is disquieting there is no truth in the suggestion that another war is contemplated. Whatever measures are decided upon will be defensive including probably the concerted action by the Allies to protect Persia and the new Republics, and possibly military measures to frustrate the efforts of the Bolsheviks to effect a junction with the Turks.

### Wool Profiteering. Publication of Report Pasted.

LONDON, January 20.

A meeting of the Standing Committee on Trade today passed a unanimous motion in favour of publication of the Report on wool profiteering, but is awaiting the decision of the Board of Trade in this connection. Meanwhile, owing to the threat of the Labour Members of the Committee to suspend the work until the publication of the Committee to-day resolved that publication of any partial or revised Reports would be wholly unsatisfactory, and pressing for a prompt publication of the Report as submitted to the Board of Trade.

### Demand for Withdrawal of Government Control.

LONDON, January 21.

At a quarterly Meeting of the Association of the British Chambers of Commerce it was announced that the Congress of Chambers of Commerce of the Empire which was postponed from 1915 would take place in Toronto on September 7th. The motion demanding the withdrawal of all government control was passed unanimously, also a resolution, urging the government to take steps without delay to advance by every means in its power cotton-growing in the Empire.

### Commercial Aerial Communication.

Speaking at a luncheon under the auspices of the Association of the British Chambers of Commerce, Mr. Holt Thomas, referring to the Commercial Aerial Communication, quoted Mr. Fisher's dictum that the Fleet could be sunk by torpedoes from aircraft. He asserted that this was actually proved within the last few months, when in a certain port every torpedo hit its mark, and no aircraft was estimated to have been hit. The speaker emphasised that aircraft was of primary importance, adding that from a commercial point of view, if the load of four hundred pounds per day of the First Class Mail Matter could be guaranteed, it could be carried to Paris at four shillings per pound, working out at just over a penny per letter or load of eight hundred pounds at half-penny. The speaker was certain that Australia could be brought within five days of London, flying night and day at hundred miles an hour. Taking the cost of London to Paris at half-penny, the cost of letter from London to Australia in four days would be about two shillings, and routes would also serve France, Italy, Egypt, Mesopotamia, India, etcetera.

### Aerial Mail Between Cairo and Karachi.

The establishment of Aerial Mail between Cairo and Karachi would save eight days on Indian Mail, extra postage with guaranteed load being a few pence.

### Mr. Lloyd George's Birthday Message.

LONDON, January 17.

Mr. Lloyd George in a message on his birthday to "Daily Graphic" says that the tumult of human anger and unrest is settling down to assured peace.

### Relations Between United States and Great Britain.

LONDON, January 21.

At Pilgrims, dinner at Savoy Hotel the Prince of Wales, replying to the toast, recalled his great welcome at America. The Chairman had said that he (The Prince) was domiciled in England. It would be more correct to say that he was domiciled in the British Empire. It was only a personal contact between the United States and Britain that was necessary to prevent misunderstanding between American Democracy and our own (applause). He believed that the personal contact between the British Empire and American Republic would solve all differences between the two peoples. The Chief Justice Mr. Reading said, they had had good fortune in having the Prince as their ambassador in America. He did not believe that anyone yet thoroughly appreciated the beneficial effects of that visit. The Prince

had in marked measure been able to convey to America the strength and democracy of the old country. Britain and United States had both advanced together, and were both animated by the same high ideals. As long as we honestly criticised such other, all was well.

## Russia

### Red Siberian Army under German General.

LONDON, January 16.

It is stated that the Red Siberian Army is led by German General Her Blucher, and that, furthermore, the German militarists attended the recent Military Conference in Moscow.

### Ogirady-Litvinoff Negotiations Becoming more Difficult.

LONDON, January 17.

There are indications that negotiations between Ogirady and Litvinoff are becoming more difficult owing to the evident determination of the latter to extend the scope even to the question of external relations of the Soviet.

### War Policy Against Soviet. Labourites' Disapproval.

LONDON, January 17.

Mr. Henderson has issued a letter to the Press intimating the intention of the Labourites to resist to the uttermost any policy involving war against Soviet to which Mr. Henderson refers as "unnecessary" and reckless military adventure masquerading as war of Defense.

## Germany

### Strike Riots on Rhine Bank.

LONDON, January 16.

Aix-La-Chapelle.—There were strike riots yesterday in the neutral zone opposite to the Belgian sector on the right bank of the Rhine. The strikers stormed the Town Hall of Hamborn, pillaged the food supplies and seized the arms of the Police. Riots and pillaging also occurred at Sterkrade and Toppel where the Military fired on the demonstrators, several Spartacists being killed and wounded and forty arrested. The strikers demand six-hour day, five, day-week and minimum wage of forty marks daily. The German Government, by permission of the Belgian authorities, has sent military reinforcement to the neutral zone.

### Bavarian Premier's Assassin Condemned to Death.

LONDON, January 17.

Munich Court Area Valley has been sentenced to death for assassination of Mr. Ender the Bavarian Premier in February last.

## Ireland

### Irish Home Rule.

#### Lord French Converted. Liberal Measure Foreshadowed.

LONDON, January 20.

The "Fall Mall Gazette's" correspondent in Dublin announces that Lord French has been converted to Home Rule and become convinced that the only method of dealing with Ireland is by conceding the fullest measure of autonomy consistent with Imperial supremacy. Lord French recognises that only two courses are possible, either Military rule or Self-Government, and has become convinced of the futility of the former.

The correspondent adds that these statements are made on high authority associated with the Irish administration and adds that Lord French favours the more comprehensive measure than that outlined by Mr. Lloyd George in Parliament in December and says that the latter's proposals when embodied as a bill, will be found more comprehensive than indicated in the speech.

The correspondent proceeds to deal with the Irish Municipal elections emphasizing the supremacy gained by Sinn Fein which is now the party in power, adding that any Irish settlement must be arranged with Sinn Fein. He understands that one of the first actions of the Sinn Fein majority in the Dublin Corporation will be to repudiate the authority of the Local Government Board in connection with Municipal Administration.

### Irish Municipal Elections.

LONDON, January 17.

The Irish Municipal elections in which Sinn Fein was very prominent have passed off in comparative quietness. The results are still undeclared but apparently the Sinn Feiners have not swept the polls as was anticipated. The Election was based on proportional Representation.

### Sinn Fein Club President's Arrest.

The most notable incident was the arrest of Daniel Doherty, President of Sinn Fein Club at Slraby while the votes were being counted.

Associated Press.

The situation in the mill area yesterday was quiet. Military troops are, however, patrolling some of the roads in the area.

About 700 men employed in the workshops of Messrs. Alcock Ashdown and Company, Mazonou (Bombay), ceased work yesterday. The partial oil tanks employees strike still continues.

The "Pioneer" understands that the Yellow Fever Committee which is to be appointed by the Government of India will include some of the leading medical experts in this country and will also have a small lay element.

## Indian Telegrams.

ASSOCIATED PRESS.

## Bombay

### Royal Proclamation.

#### Further Remissions in Bombay.

BOMBAY, January 22.

In pursuance of the Royal Proclamation of clemency to political offenders His Excellency the Governor of Bombay in Council has been pleased to cancel all executive orders hitherto in force under the Defence of India Act, the Ingress into India Ordinance or other special or emergency Legislation involving restraints upon the liberties of British Indian subjects of His Majesty. Four persons convicted for offences against the State have been released. The Governor in Council has further been pleased to direct the immediate release of 72 out of 123 persons sentenced by the Commissioners appointed under the Defence of India Act to try offences in connection with the disturbances in Gujarat. Substantial reductions of sentences have been made in 13 other cases and all sentences of forfeiture of property have been remitted.

### Cable Delays.

BOMBAY, January 22.

The following delays on full rate cables are notified.—Bombay to London 4 days, London to Bombay 5½ days.

## Bengal

### Mrs. Besant in Calcutta.

#### Her Lecture on Reform Act.

CALCUTTA, January 22.

Mrs. Annie Besant, who arrived in Calcutta to-day from Madras on her way to Benares delivered a public lecture in the afternoon at the Star Theatre, the subject being "What does the Reform Act give us." She said that they were all aware that she did not agree with those who held that the Reform Act was inadequate, unsatisfactory and disappointing. True when the Montagu-Chelmsford report was published she said that it was unworthy for England to offer and unworthy of India to take. She was still prepared to adhere to that view. But they were now concerned not with the Montagu-Chelmsford report but with the act that had been passed now. She next pointed out the salient difference between the Montagu-Chelmsford report and the present Act.

### Lord Sinha's Magnificent Work.

Referring to Lord Sinha she said that she and Lord Sinha did not always entirely agree. She thought the Lord Sinha had done magnificent work for India not only in the Parliament Cabinet but also in Europe in connection with the Peace Conference. For an Indian to hold his own under such conditions and to be looked upon as worthy to hold that position was a testimony that man could govern himself, but whether they agreed or not was not relevant to the subject. She wanted to place before the audience some facts with regard to the new act and asked them to compare their act with the act that was given to the British colonies and said that the spirit was similar. There was a period in the colonies when they had representative institutions without responsible government, but step by step the representative institutions became responsible government. They would find a clear resemblance between the colonial acts and the Indian Reform Act. The habit of the English nation of making laws was not very convenient. They did not give things outright in plain language. They would open up possibilities and they would always reserve powers which would scarcely be used and would gradually disappear. They must realise that the present act had given considerable power both in the provincial and in the central Government. The Montagu-Chelmsford Report said that the machinery of autocracy must be preserved but in the present act they did not find that machinery. In the present constitution they had an elective majority in the Legislative Council and not in the 2nd and 1st Chamber they had a popular majority. With these the autocracy was powerless, but even if that failed it was their own failure and they could not blame the form of Government. If there was a member were to pass a measure against their wishes it was the who were to control them. Three of the members of the Governor General's Executive Council would be Indian. Sir Bankaran Nair told the Joint Committee that he would be satisfied if 3 Indian members were given. He said that single handed he had done much and if he had 2 more comrades he would have carried almost all he desired. They were naturally suspicious of the power given to the Governor General to pass emergency measures but if the Governor General wanted to pass a coercive measure he would have first of all to get it through the legislature. If he failed there he had to try the Council of State. If he failed there even he had to go through the Executive Council, but if he failed there he could not get it. But if in spite of all that he got through the Executive Council he could not set on it, he must submit it to Parliament and must submit his reasons for this strange procedure to a standing committee of both the Houses. Then it must pass through both the Houses of Parliament which as they were aware were against coercive legislation. That India was in the same position as England. With those two million standing above and below coercive measures would be impossible. To-day they had got power, real power and the power of autocracy was broken.

### Fiscal Autonomy.

Coming to estimates which must come before both the chambers she said that they had got the fiscal autonomy. On this point they were unanimous and they had got it by the establishment of convention which though might not be satisfactory as a source of the revenue but such was the case in all self-governing dominions where they fixed their fiscal policy exactly as India had got. Coming to provincial assemblies she said that if Indians realise their powers under this new act complete provincial autonomy was in sight. It was necessary then that the electorate should learn their power. Everything depe

on it. It was the people who would make the Council. That was why she said that the Provincial Government had become their national Government. India was fit for self-government now and in the next ten months they would have to put a definite scheme of local self-government with the management of their village affairs on panchayat system. Then they would have sub-divisional and district Councils elected. Then there was the education bill and the labour legislation which they would have to consider. She however asked her hearers to think gravely the idea of sending a man into the Council who would go there only to obstruct legislation. Realising the difficulty on the way of the passage of the Bill through Parliament she felt that this act was a substantial step towards the goal of Home Rule. She had fought for it when it was unpopular and told her hearers that unless she thought that it was really a first step towards Home Rule she would not have supported it.

### Preventive Measures.

Note by the Health Officer, Calcutta.

Calcutta, January 22.

The Health Officer of the Calcutta Corporation in a Note on preventive measures adopted in dealing with the present epidemic of small-pox says:—The epidemic in Calcutta tend to recur at intervals of four or five years. It is going to be a severe one quite as bad as the outbreak of 1915 if not worse. In 1915 there were 10,000 cases and 2,500 deaths. If this epidemic assumes similar proportions in addition to thousands of cases there will be from 50,000 to 100,000 contacts. As only a small percentage of cases are treated in hospitals it will be impossible to avoid being exposed to infection and if one is susceptible he will contract small pox. Vaccination and revaccination alone will protect the people. Vigorous vaccination has been started on well organised basis and special arrangements are being made for the vaccination of University students and school children. The Health Officer then refers to provisions made for extra hospital accommodations and convalescent homes and concludes:—A large supply of medicated oil has been prepared and are being distributed free of charge. The use of this preparation tends to lessen the spread of infection amongst the cases treated at home. It is not being used as freely as it ought to be.

### Calcutta Munitions Case.

Council's Arguments.

Calcutta, January 22.

At the High Court to-day Justices Choudhri and Newbould disposed of the rule issued on behalf of Mr. I. R. Pratt calling on the Chief Presidency Magistrate to show cause why Mr. Pratt's books which were in court in connection with the enquiry regarding Munitions Board charges should not be returned to him. Mr. Justice Choudhri in discharging the rule said that there were materials before the Magistrate upon which the order to make over the books to the court was properly made and that in the circumstances of the case the books which were taken charge of ought to be in charge of the Magistrate. Referring to the allegations made in Mr. Pratt's application against the Magistrate, His Lordship observed that they ought never to have been made. It was merely a charge upon a belief and the grounds for such belief were not stated and His Lordship was strongly of opinion that a charge of that character should not have been introduced in an application of this nature. It seemed that the learned Counsel for Mr. Pratt, was misled by the facts being stated in that way in the petition without carefully enquiring into them. His Lordship did not think that any case of "mala fides" had been made out against the Magistrate. His Lordship directed the Magistrate to have the enquiry made as quickly as possible in the presence of both sides and determine which of the books were necessary to be kept and only such books as might be urgently required for the purpose of the case ought to be kept and no more.

### Godavary

#### Indian Sailing Shipowners.

Alarming Situation.

COCANADA, January 22.

The Indian Sailing Ship owners, Cocanada, Masulipatam, Jajma own about hundred vessels averaging 200 tons burthen. Large sums were invested in shipbuilding relying on the encouragement assured by the Munition Board communique of July 1918. Construction of new vessels continues. An alarming situation was created by withholding to them licenses for export of paddy and rice from Akyab to Ceylon ports. Rangoon Timber merchants refuse charter or sell timber for loading in the sailing vessels owing to the alleged arrangements with steamship companies. The recent cyclone caused heavy loss to the ship owners. Competition with the steamers is insignificant since all the available sailing vessels can carry the thousand tons in two trips which one steamer does in 6 months. The Association solicited India Government's immediate intervention directing the grant of export licenses to sailing ships during the fair weather season otherwise heavy loss to owners is inevitable. The Association trusts that the Government would give impartial consideration to save the owners from avoidable ruin.—(By wire.)

### News in Brief.

Bombay, January 21.

A passerby who was seriously injured yesterday as the result of stone-throwing by mill strikers, died in the hospital to-day.

A Punjab Government Press "communiqué" states that His Honour the Lieutenant Governor has authorised the principals of colleges in Lahore to withdraw, as far as may be found feasible, all penalties imposed upon students for breach of discipline of which cognizance was taken by martial law authorities in May last.

The "Civil and Military Gazette" learns that the 17 up train on Sunday evening was delayed three hours owing to a bomb having been thrown into a carriage when near Pabbi. The two lady occupants were fortunately unhurt, but the carriage was damaged. The assailant who is supposed to have descended from over the border escaped without being seen.

A Calcutta Gazette Extraordinary notifies:—All copies wherever found of a leaflet in English, bearing on the top a black circular seal with the letters "Administrative Department Provisional Government of India", purporting to be signed by A.H. Azis, Assistant Administrative Minister, in English, and M. Obeidullah, Administrative Minister, in Urdu, commencing with the words "Brave Indians, courageous countrymen," etc., and ending with the words "Your homes are safe", and all copies of all other documents containing the matter of the said leaflet are forfeited to Government under the Indian Press Act.

### Latest Telegrams.

Un-corrected.

BOMBAY, January 22.

The Bombay Municipal Corporation at a special meeting this evening after a debate lasting close on two hours, on the motion of Dr. Sukhia, passed a resolution expressing gratitude to His Majesty for the Royal proclamation, sentiments of loyalty and pleasure at the forth-coming visit of the Prince of Wales and conveying grateful thanks to Mr. Montagu and Lord Sinha for their labours in connection with the reforms and to Parliament for passing it. The original resolution made no mention of Lord Sinha. Col. Gidney on one side and Dr. Velkar on the other objected to the portion of the resolution conveying thanks to Mr. Montagu and Parliament. The amendment was however not pressed. Dr. Mody moved an amendment deleting the characterisation of the proclamation as "a message which securing as it does in the future to the people of India this country the highest gift that can be bestowed upon them by their sovereign will over be cherished as their most important magna charta". Dr. Sukhia accepted the amendment with a view to securing unanimity. The resolution as modified was passed, all members standing.

CALCUTTA, January 23.

Out of four persons arrested in connection with Taxicab dacoity at Budge in which one Behary Sardar was robbed of 25 thousand rupees and his servant was shot dead, one accused is alleged to have made a startling confession but the police are very reticent in the matter.

At atrocious dacoity was committed on Wednesday night in the house of a rich widow of the village of Kristanagar in the district of 23 Pergunnas. On the woman's refusal to deliver her money the dacoits wrapped her round with a piece of cloth and having soaked her with kerosine oil set her on fire. The woman's cries attracted the villagers who faced the ruffians and eventually wounded and secured two dacoits while others fled. The woman's condition is precarious.

A Conference of Collectors of Burdwan division was held at Howrah yesterday under the presidency of Divisional Commissioner to formulate measures for constituting electorates in connection with the Reform Act.

#### 1. ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరాది సంచికలు.

అనేక చిత్రవిచిత్రములతో నిండియుండును.

మొదటి సంచిక తెల గ్రంథి 1-1

రెండవ " " " 1-0-0

మూడవ " " " 1-0-0

ఇందు విరోధా మహాసంగ్రామ చరిత్రయు

విశేషములు.

ఏడవ సంచిక తెల గ్రంథి 1-1

ఎనిమిదవ " " " 1-0-0

తొమ్మిదవ " " " 1-0-0

కదియవ " " " 2-0-0

6, 7, 8, 9 సంచికలలో ఆయా సంవత్సర

ములలో జరిగిన సంగ్రామ విషయములు సంక్షే

పరము చిత్రములతో ముడిపెట్టె యున్నది.

ఈ పదిసంచికలను ఏక కాలమున కొనుపారికి

మొత్తము మూడవ రూపమున యిచ్చెదము.

7. అమృతవల్లి. 1-4-0

8. బుద్ధచరిత్రము. 0-8-0

విజ్ఞానచంద్రికా తదితర కవితలతో బహు

మతులను బడసిన కంచనపల్లి కనకమ్మగారిచే అను

వాదించబడినది.

9. ఏకభాషాలిపి ప్రశంస 0-4-0

(హాస్యకవ్యము వలె)

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

హోస్టల్ బాక్సు 212 మద్రాసు

## చంద్రరేఖావిలాపము

హాస్యరసప్రబంధరాజము: కూచిపూడికవి ప్రణీతము  
"కుక్కటికి నమముగా గృతి - నే కవులును జెప్ప  
జాల దిదిబిరుదము." - జగ్గకవి. రెండవ కూర్పు 12.

### అపూర్వసంఘసంస్కరణము

కాలానుగుణ మైన "యద్భుత గ్రంథము." అక్షర  
లక్ష లిప్యను చాల" దని పొగడ్డగన్నది. అ. 8.

### వసంత సేన

అతిసుహృద మైన యభినవకావ్యము పెక్కు  
వక్రీకల మెక్కు వడసినది. 0-8-0.

### నీతికథాసంగ్రహము

చిర కాలమునుండి పాఠ గ్రంథము. 20,000 ప్రతులు  
వ్యాప్తిలో నున్నవి. అందఱు చదువదగినది. అ. 4.

కాశీకూరి నాపాలరావు గారు,

4, ఆచారపురం నందు, బాంబే రోడ్, మద్రాసు.

### Mr. G. W. M. Reynold's Novel Other Big Type Editions.

	Rs. A.
GRACE DARLING or	
The Heroine of the Fern Island	0 12
Mary Price 8 vols. Rs. 5-	1 12
Parricide 3 vols.	1 12
Faust 2 vols. Rs. 1-8-0	1 12
Wagner 3 vols.	3 0
Seamstress in 2 vols. Re 1.	6 0
Margaret 4 vols.	6 0
Necromancer 3 vols. 2-4-0.	1 4
Agnes 9 vols.	1 4
Old London, 3 vols. 2-4-0.	3 0
Mary Stuart 2 vols.	3 0
Pope Joan 3 vols. 1-12-0.	1 4
Coral Island 4 vols.	1 4
Kenneth 4 vols. Rs. 3.	1 0
Soldier's Wife 2 vols.	1 0
Robert Macaire in 2 vols.	3 0
Young Duchesse, in 4 vols.	2 0
Bronze Statue 4 vols.	2 4
Canonbury House in 3 vols.	3 0
Rosa Lambert, 4 vols.	3 0
The Massacre of Glencoe 4 vols.	7 0
Mysteries of London 13 vols.	12 0
Mysteries Court of London 17 vols.	2 4
Empress Eugene's Boudoir 3 vols.	1 8
May Middleton 2 vols.	3 0
Rye House Plot 4 vols.	2 4
Pickwick Abroad 3 vols.	3 6
Loves of the Harem in 4 vols.	0 10
Young Fisherman, complete	1 12
Master Timothe's Book Case 3 vols.	1 0
Mysteries of Paris by Eugene Sue in 2 vols.	

(Postage etc. Extra for all Books)

The SUPERIOR WATCH Co.,

36 Post Box 167 (A) Madras.

## శ్రీశైల మహాక్షేత్రము.

ఆంధ్రమహాజనులకు విన్నవము.

శ్రీ శైలక్షేత్రము భరతఖండమునందు గల పుణ్యస్థలము. అందు ముద్రసిద్ధమైన మహాస్థలము. కాని జేవాలయములు జీర్ణములై యాత్రికులకు మార్గమునందును శ్రీశైలక్షేత్రమునందును నీటివసతియును స్థలవసతియును లేకను యాత్రికులు కష్టపడుచున్నార. జేవాలయములకు బాగుచేయుటకు యాత్రికులకు సౌకర్యమును గలగజేయుటకును చాగంటి వీరమల్లికార్జునలింగము ఆయ్యవార్లుగారు శ్రీశైలనివాసమున గైకొని తనిజేయుచున్నారు. శ్రీ కిన్నారామృతేశ్వర సమయము నందును తనంత సవరాత్రిములందును మల్లికార్జునలింగం ఆయ్యవార్లుగారు యాత్రికుల కన్నదాసమును జేయుచు మహాత్మకారమును జేయుచున్నారు. కిరదక్రకరాయలును తాళిపకారపరాయలును జేవాలయములకు గాని సురములకు గాని అన్నదాసమునకు గాని భవనహాతమును జేసి పుణ్యము వార్షింపి మల్లికార్జున లింగము గారి ప్రయత్నములకు సఫలము చేయుదురు గారే. శ్రీశైలక్షేత్రమునకు సంబంధించిన విషయములకు గనుగొన గోరవారును భవనహాతము చేయదలచినవారును నీక్రింది చిరునామాలలో నొకవోటికి వ్రాసిన విషయములు వివరముగ జెబువలెను.

1. చాగంటి వీరమల్లికార్జునలింగము ఆయ్యవారు.

శ్రీశైలము ఆర్కాటూరు పోస్టు, సందికొలుమూరుతాలూకా

కర్నూలు జిల్లా

2. కా. నాగేశ్వరరావు.

7 తలబునెట్టిపేడి, మద్రాసు

కారణము: ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.

అంతరము జదివితీరవలయును. తెల 0-4-0 హాస్యము వలె

కంఠమురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందునాటబడినది.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, రెండుకెట్టి పేడి, మద్రాసు.



శ్రావణాద్వైత శ్రావణస్థానముచే నివాసములును సందర్శన  
యందున ప్రత్యేక భగవానులు భగవద్గీతలయందు వివరించబడి  
యున్నవి. శ్లో|| "సహాయభూ ప్రభాస్మిద్వై ప్రశానాన ప్ర  
జాపతిః|| ఆ సహప్రపదివ్యక్త్య మేమహో ద్విష్ట్యాకామభుక్||  
ఇట్టి కామదోష్టలయిన యజ్ఞములు [అనగా శ్రావణము స్వా  
త్తములు] కాశ్రీయ విధానముల ననుసరించి ప్రయోగించ  
బడిన శ్రేయోదాహరణములు, అట్లుగానిచో నర్థరాసుక  
ములు ననుసరించు బోధించిరి. "శ్లో|| యశ్చాస్తు నుభి మాస్మి  
జ్య వత్త తేకామకారత, నసన్ది మవాస్మాతి ననుభుం  
పరాంతం||" గాని వైదికధర్మ వర్తకులందఱు తమ రాజ్యంబు  
వలసిన సత్కర్మలెట్టివి, అవి యెట్లు వర్తించవలయును, అచరిం  
చుటలో సేయవలసినవియు ననుసరించ వలయు విశుద్ధి యా  
భ్యుయగ విచారించుకొనవలయును. ఈవిషయమున శ్రీస్వం  
గేరీ విరూపాక్ష పీఠ భరంపరకు జేసిన పూర్వోక్త విరూపా  
నాది శకలదర్శన విమర్శనకృతులకు శ్రీమత్పరమహంస పర  
బ్రాహ్మకాచార్య వర్ణులకు శ్రీమత్కల్వ్యాకానంద భాగవత్సా  
ములవారు, విశేషముగ విమర్శించి కొన్ని గ్రంథములు ప్రకటిం  
చియున్నారు. శ్రీవారి ప్రాత్నాచారమున నే నీవిషయములను  
నిర్ణయించుట కొక శ్రావణమస్తు గాన్వేయము జేయవల  
యునని సంకల్పించబడినది. ఈవిషయము గౌరవీయ పీఠమున  
రాజగు పౌండ్రపురమున, శ్రీమద్విశ్వేశ్వర స్వామి గారు చంద్రేశ్వర  
మాఖకుల, 3, ర కుత్ర, తెల, అదవారములలో [తెల, 2వ  
25-1-20] సమావేశమగును. అందీదిగుర నుదహరించబడి  
విషయములు చూపించుదును.

౧ శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 2 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 3 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 4 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 5 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 6 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 7 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 8 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 9 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 10 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 11 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 12 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును.

ఇదియు ప్రథమ శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 2 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 3 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 4 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 5 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 6 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 7 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 8 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 9 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 10 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 11 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును. 12 శ్రావణాక్షయమున గ్రహములను చూడవలయును.

ఈ విషయమును వివేచనము చేసికొనగోరువారు శ్రీ యాత్రా చక్రమునకు బుద్ధిరాయయ్య, బెజవాడ, అనువాదిక ప్రాయశఃయము.

గ్రామాధికార్థ జీతములు-పారంపర్యమునాకు- అయ్య, జనవరి 6 వ తేది ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము సాటివీ కమిటీమెంబరు ఎన్-ఇ-మూర్తిబాబు దొరగారికి, ఆంధ్రప్రదేశ్ విశేష ఆఫీసర్ల జనరలు శ్రీ కె.టి. గారికి, గుంటూరు జిల్లా చీఫ్ కలెక్టరు గారికి, గ్రామములలో జరిగిన సంభాషణల ఫలితమును గ్రామములలో పాటు మనసములకు యెందుకు చేరువగునో చెప్పవలెను. గౌరవార్థముగా యీ ప్రకటనను లిఖించి అది దొరగారికి ప్రసించి. గౌరవార్థముగా ప్రకటనను లిఖించి నిజము. ఇది ఒక్క మనసములకు గాదు! అది కరణములకు గాదు గౌరవార్థము నొనగబడినది. పార్లమెంటులో లాభ్యుపధిపతిగను గౌరవము గ్రామాధికార్థములను. గౌరవమైన ప్రకటనను లిఖించి లాభ్యుపధిలో వారు జీతములను ప్రకటించునట్లు. అటులే గ్రామాధికార్థ పారంపర్యపు హక్కు పున్నంతకాలము జీతములను యేర్పరచునట్టికి వారి గౌరవము అనాదినుండి వచ్చుచుండుట చేతను నేటికి తగ్గవేరు. కాని ఆ గౌరవమును, సమాన గౌరవముతో చూచుట అధికార్థమునకు. కాలము ననుసరించి జీతములను హెచ్చుచేయుట అవశ్యకము. గ్రామములకు రెండుభుజములు కలిపి వసలేయఁచునట్లు గ్రామాధికార్థకు అధున సమాన నేతనము లిచ్చుట న్యాయము. గతము మెంటువారు గ్రామాధికార్థుల కేర్పరచిన విధము తెలిపే 'మాన్యు'లో తూనిక తూనికలు సరిసమానమైన మూలములను గ్రామాధికార్థకు యేర్పరచినారు. మన సము, కిలీ, క్రిమినలు కేసులు విచారణ చేయవలెను. గతము మెంటు క్రిమినలు వసూలు చేయవలెను. యిది జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి, ఏప్రిల్ ఆఖరునను. జమిందారీ గ్రామములలో అయిన యెడల, కేంద్రబంధ, ఆక్టోబరు, నవంబరు, డిసెంబరు, ఫిబ్రవరి, మార్చి, ఏప్రిల్ మనములను చేయవలెను. యిట్టి గ్రామములలో సంతకములకు 7 మాసములు దస్తు వసూలు గని నిడదాకము. కలము వసకంటే కరెన్సెన్సులకు తక్కువదిగాదు. గ్రామంలో జనన, మరణ, కుటుంబములకు తక్కువ చేయలే వ్రాసి తక్కువ కరెన్సెన్సులకు, పొండుదూర్తి, వాక్సికేషను రిజిస్టరు, గ్రామ పరిశుభ్రత, గ్రామంలోని తాటికట్టు రిజిస్ట్రేషన్ మొదలైనవి వాటిని నోటు చేసి అధికార్థకు తెలియజేయుట, విప్లవరమైన, అరాజకమైన వసూలు గ్రామంలో జరుగకుండా కనిపెట్టి కాంటిని నెల కొలుకుట. గ్రామములో నిరంతరము కనిపెట్టుకొని యే కుటుంబములకు అధికారికమున తగు సప్లయలు, సంచాయిషీలు యిచ్చుట, మొదలగు అనేకమైన పనులను మనము ప్రాచీన దారులుగా వున్నాము. మదరాసు కాన్సిలులో యీ మధ్య శ్రావణాక్షయమున విశేష కోర్టు ఆర్డరు ఆదేశములను కేంద్రీ సడిమింట్ చూడవలె గ్రామమునకు అయియున్నది. కరణం 24 నెలలకు తక్కువ వ్రాయుట కప్ప, యెత్తి చెప్పవలసిన పని మరొకటి కనిపించదు. యిదిగట్టి గాక మనము అధునములో కరణమునుండి అతనికి గుమాస్తాగా వసలేయలే పని మనము అధికారికంబై గుమాస్తాకు యెక్కువ వేతనములు యిచ్చి వాటి న్యాయము?

కష్టమునకు తగ్గ సమాన గౌరవము మనములకు చేరువ జేయుట:- అనేక కష్టములను దాటి హిందూజాతమునకు సంస్కరణములను ప్రసాదించిన రాజ్యాంగమంత్రికి వందనము లర్పించుటకు, అత్యుత్సరములో జరిగిన నేవనల్ కాంగ్రెసు, చర్చనలెన్ను. కానములను భవ్యము చేయవలెనంటే, పూర్వపు గౌరవములను, మర్యాదలను, వుంచి కనిజేయుచుకొనే యెడల గ్రామాధికార్థకు జీతము లక్కిరనేలేదు. "భాంతు" యిచ్చిన మాత్రమున కృతజ్ఞతాభివందనలతో నైకొందుము. పూర్వపు గ్రామ పరిపాలనా కర్తలను గురించి, ప్రస్తుత పద్ధతులను గురించి విమర్శించుచు, యిప్పుడు యిండియా కాన్సిలులో మెంబరుగావున్న శరీ కంకర్ నాయకుగారు ఆంగ్లేజు భాషలో వారిభిన్నాభిప్రాయ ప్రకటనమున కింక వేరలో వ్రాసి హిందూజాత యిందుకు తార్కాణము. ఇప్పుడు జీతములను హెచ్చుచేయుట, ముందు కంకర్ పారంపర్యపు హక్కును దీని చేయుటకు భావిమానమున భయపడుచున్నాము. జీతములు హెచ్చుచేసి పారంపర్యపు హక్కును తీసివేయుటకంటే యిప్పుటి కైనను మమ్ములను యధాస్థాన మంతేవుంది, జీతముల హెచ్చుచుట కిలకనేలేదని కోరుచున్నాము. పారంపర్యపు హక్కులను, జీతముల కృద్ధికి, సంబంధములేదని, అధికార్థకు లోనియెడల గ్రామమునకు పదుకష్టములు, స్వయం విచారణ చేయించి అధున కరణములతో నైనను సమానముగా యిప్పించే లాగు ఇకముందు చేయుటకు సాటివీ కమిటీవారిని కోరుచున్నాము.

వేగి శైలి వేంకట్రాజు, గొల్లపూడి. గ్రామమునకు

బందరు శ్రీరామరాజునాథుని యుత్సవము.

అయ్య, ఈ ప్రకటన గల మొదలు అయిదురోజులు యీ యుత్సవము శ్రీవేదమూర్తిలైన బ్రహ్మశ్రీ పాగ నాగ భూషణముగారు తమ గృహమందు జరిపించినారు. ప్రతిరోజున ఉదయమున సాయంత్రమున వరాహ నాయకవైగా పూజ లతో నన్నయిరర గ్రామములనుండి వచ్చినటువంటిన్ని గ్రామములలో యిప్పుడు వుండిన గాయక విద్వాంసులను కమిటీ హేతులను భోజనములను, రోజు 1కి 5, 6 సంకీర్తన కచ్చేరీలతో నన్ను అతి జాప్రదముగా జరిపించినారు. వీరు యీ యుత్సవమును యాప్రకారముగా తమ కృతఃఖర్చులతో ముమారు 10 సం॥ లనుంచి జరుపుచున్నారు. ఈ సందర్భమున పాడిన గాయకులలో ఫిడెలగాత్రములతో పాడిన వారణాశ్రీ బ్రహ్మయ్యగారు హోర్మియం మీద నాయించిన కిరొంది పాఠసాధిగారు వీరి కచ్చేరీల అత్యుత్కృతముగా యిప్పుడు వీరున వీరపద్ధతుల ప్రకారం సామర్థ్యకగా బహుశ్రావ్యముగా వినిపించిరి. చల్లపల్లి గుబ్బయ్యగారు మంచిగాత్రము కచ్చేరీ బహుశ్రావ్యముగా నున్నది. గుడిపల్లిపాట అతి శ్రావ్యము. శ్రీ గాత్రములో యెప్పుడైనది. గరికికర్తి కోపయ్యగారు రితుమారుల శ్రావ్యముగ ప్లాటుయన్ను ఫిడెలయన్ను వాయించినారు. వీరును నవీనపద్ధతుల ప్రకారం సాధనము చేయుచున్నవారు. బహు తిన్న తనము. ముందుముందు క్రమింది పొందగినవారు. వారణాశ్రీ బలరామయ్యగారు వీరిపాట ఫిడెల వాయద్యము వారణాశ్రీ బ్రహ్మయ్యగారు మాదిరిగా యిప్పుడు. ఫిడెల బాగా వాయించినారు. శ్రీబాబు వెంకటరత్నంగారు యీ పాదశ్యాసారు చల్లపల్లి సీతారామయ్యగారు వీరము పూర్వపు పద్ధతి మంచి విద్వాంసులు, నవీనపద్ధతి కానప్పటికి అతిసామర్థ్యతో కచ్చేరీలు జరిపినారు. గరికికర్తి కోటయ్యగారును పూర్వపు విద్వాంసులు బహు శ్రావ్యము. ఏ హేతువుచేత నో కచ్చేరీలో పాడనూలేదు. వాయించనూలేదు. పెద్ది గుబ్బయ్యగారు వీరును పూర్వపు పద్ధతి అయిన కచ్చేరీ సామర్థ్యముగా చేసినారు. బుక్కపట్నం వేంకటా చార్యులుగారు వీరును మున్నుండిన వారే. అయినను నవీనపద్ధతి ప్రకారం అతి శ్రమిలియముగా నన్ను పల్లవి అతిగడుగుగా నున్న పాడినారు. ఇంకొకరు శ్రీ నారాయణ శిర్డూవారి తరంగములో రెండు చరణములు పాడున్న 9 గంటలకు మొదలు 12 గంటలవరకు పాడినారు. ఈ పాట అత్యుత్కృతము. ఈ మన పాడుచున్న సమయములో ప్రతిమనపి మృదయములను యెదుటనున్న శ్రీకృష్ణ భగవానులు తాండవ మాడుచున్నట్లు భక్తిలోపరన పులయెండిరి. యింకా కొందరు పాటలను పాడినారు. నవీనముల చక్కగా పాడినారు ముందుముందు క్రమింది చెందగి యున్నారు. పాగనాగ భూషణముగారు పాడినారు. వారి క్రమింది లోక విదితమే. అమాదిరి అశ్రావ్యము అసామర్థ్యకర్త

నాతీరము. వాచామగోచరము. శంకీరములో సక్యసాత్వికము అయినయంతే యిప్పుడు. ఈ అన్ని కచ్చేరీల వారణాశ్రీ గంటయ్యగారు ముత్యవరంగా చార్యులుగారు మృదంగం వాయించినారు. వేద్యమాధ్యక్షిలు యెవరును రా లేదు. వీరిద్దరి వాయద్యములు వర్ణనాతీరము, అతిశ్రావ్యము అతిసామర్థ్యక వీరిద్దరికి యీ యుత్సవ సందర్భములో బంగారు తరికములను విద్వాంసులు దునుచేసినారు మొత్తముమీద అన్ని కచ్చేరీలు బహుశ్రావ్యముగా జరిగినవి. ఈ యుత్సవము జయప్రదముగా జరిపి యాపట్టణవాసులను యిరరి గ్రామస్థులను ఆనందపరచిన వారి నాగ భూషణముగారికి అనేక వందనములు. మన ఆంధ్రప్రదేశ్ యిట్టి సంగీతచారణ కలిగించి నందుకు భగవంతునికొని యాదుచున్నాను.

వనపర్తి నాగ భూషణరావు.

వేలం నోటీసు. కృష్ణాజిల్లా ఆఫీషల్ రిజిస్టరు కోర్టులో

I. P. No. 42 Of 1918. ప్రిన్సిపాల్ కోర్టు ఫయల్ J. P. No. 11 Of 1918. ఓటీవన:- వీరువారి రామచంద్రరావు. గుడివాడ రైలవేయి కౌన్సిల్ వున్నటువంటి యింకా సాత్వికముగా స్థలము అందులోని మేడయిల్లున్న ప్రిన్సిపాల్ కోర్టులో గుడివాడ రహదారి బంగారంలో తగలు 12 గంటలకు వేలము చేయబడును. తప్పిల్లు మా ఆఫీసులో తెలిసికొన వచ్చును. [2085] ఆఫీషల్ రిజిస్టరు.

మహారాజశ్రీ బెజవాడ సబారి నేటు. కోర్టువారి సముఖమున.

Sc 90/1919. వారి:- మా నేతల్లి రామయ్య సాకి బెజవాడ. ప్రతివాది:- 1 గరిమెళ్ల రామయ్యగారి వెంకయ్య. 2 గరిమెళ్ల చంద్రయ్య, 3 గరిమెళ్ల సుమారి, 4 గరిమెళ్ల మారవారి, 5 కయిడి ముదిరామయ్య సాకి వైవాము యిలాళావరంగంలు. మాక్లయింటునవారి కడకు ప్రతివాండ్లు తమన 14.11.1919 తేదీన ఖర్చులు సహా 815 రూపాయలున్ను అంగ పయిశిక్షిస్తే దీక్రి పొందిమున్నాడు గతక సదకు ప్రతివాద్లు సదకు మొత్తమును మాకు గాని మాక్లయింటు గారికి గాని యిచ్చి బాకీతీరుమానం చేసుకొన వలసినది. లేనియెడల మాక్లయింటు తనదీక్రి క్రవక్రకారము అయి జరుపుకోగల తుం జల్లివనోటిను యిక్కడయింది [2084] శిష్టు-కొంభొట్లు, బి. ఏ. బిఎల్. బెజవాడ, కాదికరపు ప్రిదరు.

కొవ్వూరు డి॥ ము॥ నబు కోర్టు.

ఫయలు 1047/1919. వారి:- యియ్యడ్డి వెంకట రంగాచార్యులుగారు. ప్రతివాది:- కిరొంది వెంకటాచార్యులుగారు 2 యీ వెంకట సరికిందాచార్యులు ముందు గా॥ కండ్రి 1-వ ప్రతివాది. వారికి 1-వ ప్రతివాది వ్రాయించి యిచ్చిన ప్రింకీరీ నోటుతో బాకీ, గురించి దావాచేయగా, కడకు దావాలో, ప్రతివాద్లు సదకులు పుచ్చుకోకుండా తప్పించుకుంటూ వున్నందు క్రి సమము నిమిత్తం 7-2-20 తేదీకి వాయిదా జేసినారు. సదకు వాయిదా నాడు ప్రతివాదులు 10 గంటలకు వాజరు అయి తమ ఆశీషముల చెప్పగోరెను. లేనియెడల వాయిదా రోజున ప్రతివాదులను యిచ్చుపార్తి చేయబడి దీక్రి యిక్కబడును. విం॥ రామానుజా చార్యులుగారు. [2086] వారి తర్పు ప్రిదరు.

పెనుగొండ డి॥ ము॥ కోర్టులో

ఓ. పి. నెం 3/19. అర్జీ దాడు:- 1 వెంకటయ్య, 2 వెంకట విన్న వెంకటయ్య. వై అర్జీ దాడు చనిపోయిన పెనుగుమల్లయ్య నాథులనియో ఆమెకు రావలసిన బాకీలను వసూలుచేయుటకు గాను వాడు సర్టిఫికేటు యివ్వకలసినదిగా కోర్టుకు అర్జీ దాఖలు చేసినారు. సదకు అర్జీ 3-2-20 తేదీలకు వాయిదా జేయబడినది యిందుములముగా అందరికి తెలుపదమైనది. డి. వేదాంతాచార్య ప్రిదరు. [2087]

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తరణిపాపము

విజయనగరమున జరిగిన కృష్ణానదీ

భారతదేశమునందు విజయనగరమున జరిగిన కృష్ణానదీ... రాజకీయ విషయములను దాటితే... కృష్ణానదీ... విజయనగరమున...

మరియుగాక! నైపుణ్యమునకు మార్పు... తన పుత్రుల నీ యాంధ్ర మతమతమున నొనర్చుట...

నాకడపటి సుఖమును విడుదల... విడుదలము. కాలము నంతయును...

గుంటూరు తెంపారె సభకోర్టు

ఫయల్ O. S. 169/19... వారి:- బలశ్రీనివాస శర్మ...

- 1. నారాధేయ పెద్దది, చిన్నది. 2. లాజునార, తుక్కనార. 3. రద్దునార అనగా పురియేయ వస్త్రాలు కలసివి. 4. గుర్రంబండి, సామానము. 5. గుర్రం. 6. విడిసంచులు, చిన్న సంచులు, పురి.

లింగములు వరద రాఘవయ్య. 1-వ ప్రతివాది.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయ యావధములు. బృహత్ మంజుష్టాదికృష్ట... వానవల్లభ ము... వ్యవసాయములన్నియునాంధ్రయభివృద్ధి...

649 నమకము 1842 బంగారు, వెండి, రత్నముల సగలును, ఇతర వస్తువులును... ఉమ్మడి - కామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, 25, వైభావజారు రోడ్డు, మదరాసు.

Notice. Tenders are invited for putting up 2500 candle power Washington Lights daily in the places mentioned below. (1) Three (3) lights shall be stationed in Sri Govindarajaswami Temple...

NATURAL OIL PAINTING AND LIFE LIKE Bromide Enlargements SPECIALITY AT A. RATNA & CO. 157, Broadway MADRAS. Telephone No 620, Post Box No. 116, Telegram Address: "RATNA & CO, Madras"

సుందరము ! లాభకరము !! ఉపయోగము !!!

# ఆంధ్రమైన 1920 క్యాలండరు

జనవరి నెల 31 వ తారీఖులోపుగా మా మందులను నొకేసారిగ ర యాజులకు కొనువారలకు

ఒక క్యాలండరు ఉచితముగా పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0.

మొత్తముగా కొనువారలకు భర తగించి యివ్వబడును.

వి. పి. గ కాక ముందుగా చీట్లు పంపినవారికి క్యాలండరు చేరుతున్నచో మా జవాబుదారి యుండదు.

కొలదిపడులు మాత్రమే ముద్రింపబడినవి. కావలసినవారు వెంటనే తెప్పించుకొనుట యుక్తము.

తామరలైలము | పండ్లపాడి | మోహినిలైలము

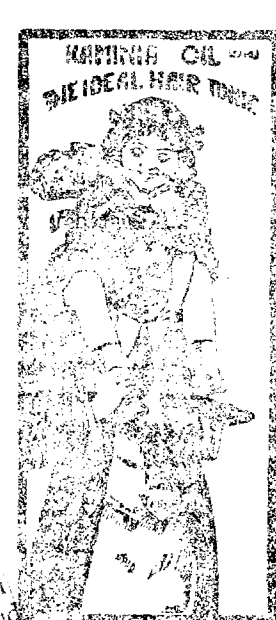
డబ్బీ 1-కి 0-6-0 | డబ్బీ 1-కి 0-2-0 | సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

దగ్గు, తైలము, పశిశము, రొమ్ముపడిశము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.

చక్కని డబ్బీతో సహా వెల రూ. 0-10-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-12-0. పోస్టుఖర్చులు వేలు.

అమృతాంజనం డి పో, } 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి, 6, తంబులెట్టి ఏపి, మదరాసు.



మిక్కిలి వుష్ణ శోమగు యాదీయో శ్రేణులందు మెరుగునగుట కును మాంద్యము జరుగుటకును జ్ఞాపకశక్తి హెచ్చుటకును తలదెంగ్రుక్కలు పరిష్కారముగా విగ్రహించుచున్నాము (పత్రికామంత్రి వ్యవస్థాపకమునకు ముఖ్యముగా)

## కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టరు)

తలదెంగ్రుక్కలకు నూతన పౌంధ్యమును కల్గించి వారిని బాగుగా మెదుటకు తగిన కత్తు చీతలనువేయించు కలవు. యిందుకు పోగొట్టును. శిశోజములకు పట్టు కంటి మెత్తదశము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదశమును కలిగించును. తన మెదడు గురువలన కండ్లకు కలుగు మాలిగ్నమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును.

కామినియాఆయిలు తలనూనె లన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలమీద పురుషులమీద వెక్కిరించుచు మహాకళారము మెదరించినది.

వేడు పని నుచుయోగించుచుండు.

వెల ఒకలుడ్డి 1-0-0 వి. పి. చార్జీ 0-5-0 అణాణు.  
మాడులుడ్డు 2-10-0 వి. పి. చార్జీ రు 0-12-0 అణాణు.

పోస్టువెలు: ఆంగ్లీయిండియను డ్రగ్ అండు తెమికలు కంపెనీ,  
(D 126 W 100) 155, జమ్నానుసీడు, బొంబాయి.

## ఇంపీరియల్ క్రూ డ్ ఆయిల్ ఎంజనులు

ప్రయం తక్కువ ! సమృద్ధిము అధికము ! ఫలము ఎక్కువ !

(దయచేసి ఈ ప్రక్రియ ప్రకటన ఇంగ్లీషుభాషలో జరగవలెను) (తక్కువపువర్తి నన సరించి తయారుచేయబడినవి.

వైండింగు మిల్లులు, ఆయిల్ మిల్లులు, అన్ని రకముల కంపులు, కలర్ వైండింగు మినుములు, సా పెంచీలు, బేలింగు డ్రెస్సులు, పీతెండరు నూనెలు, బెల్టింగు, మిల్లుజిన్న స్ట్రాన్సు మొదలగు ఇతర అన్నిరకముల మినుములు మాత్రమే తయారుగా యున్నవి.

వి. జి. మాస్కరు అండు కంపెనీ, ఎంజనీయర్లు అండు కంప్రూటర్లు

అప్పాలా వీధి, పోర్టు, బొంబాయి.  
P. G. Masker & Co, Engineers & contractors, Appollo Street, Fort, Bombay.

### రంగుల చిత్ర పటము

1-కి 0-1-0 12 చతులకు 0-9-0.

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టు కాక్సు 212 మదరాసు.

### ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి యై దాండ్ర మహాజనసభలయందలి సభ్యుల సంఘాభ్యుదయ, సభాభ్యుదయ, యజమానములు, వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములుగలవు.

వెల రూ 1-8-0. పోస్టువెలు.

ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబులెట్టి ఏపి, మదరాసు.

## సావంతుని వనాషధి సారసవరిల్లా

అపరిమిత రక్తములను జనించు శాస్త్రములకు శిరీషమునంటి మందు. తురుపులను, ముప్పలను, గండమాలలను త్రొవ్వను, (పొత్త మెప్పులను అన్ని విధములను గలగు నర్మ శోగములను పోగొట్టును. (28)

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

తనాషధి సారసవరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, శివాజిమైనను మధ్యకర్మము అన్ని విధములైన వానములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసవోషములను, మలబద్ధకమును కారణబంధమును నొప్పులను పోగొట్టేరక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాశోగమును గలుగజేయును. 16 రోజులకు బండుటకు 4 ఔన్సు బుడ్డిలో ఆమ్ముబడును.

పాప్రైటరు. — పి. డి. సావంత్, 144. ఫననవాడి, నెం2 బొంబాయి

Proprietor : P. D. SAVANT, Fanaawadi, No. 144, No. 2, BOMBAY

## ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము.

వివోదమైన గాలి తలగడలు.

పిటియందు శాకాయముకల్గు మరచిలను పిడితెలి కావలసినవలె గాలిని నింపుకొని మరను మునుచటికె తెలిసి

ఈన యెడల మిక్కిలిసాఫ్టు కరమైన తలచిం దగును. ఆ క్షరమైనవచ్చు మరనుచిరిసి గాడియంతయు పోంజునలే నేలలో గాని పిడియలలో గాని యుంచుకొనవచ్చును. ఇది ఆరోగ్యాకర గలవాటిని.

ప్రయాణికులను తనివెక ప్రవాహమావ్వనుచును గురుల ప్రయాణవకరమైనది. ఒకసారిపిడించి సాఫ్టుమును పొందును. వెలచిందు 1-కి అణాణు 0-2-0. శివాలపుచ్చి ప్రత్యేకము. (536) చిరునామా: భవలక్ష్మి కంపెనీ, కెం. 6, వెంకటేశ్వర స్త్రీపిడి, సావలకాడు కేసి, మదరాసు.

## పాశ్చపు వేంకటాచలపణ్డితులవారి ఆయుర్వేదీయ సిద్ధావధములు.

1. లక్ష్మీవిలాసరసము: — లక్షోకలతుల వైద్యశోగులు ఈ లక్ష్మీవిలాస రసములను నిరోగులయెల్లము. ఒక యొక లక్ష్మీవిలాస రసముగల సీసా తమయొద్ద నుండినవి వైద్యుడు సర్వోత్తమమైన సిద్ధావధము వేంకటాచల వారి శంఖోషముగ బుక్కగలరు. దినజ్వరము, మాదక శాల్య జ్వరములు, సన్న పాశము మొదలగునవి తప్పక గుణ మగును. సీసా 1-కి 1-0-0, రుకి 1 అణాణు. (594-801)
2. శ్రీనివాసలైలం: — వైద్యుగడ్డలకును, నందుల కొప్పి పొవుటకును మంచినుండు. సీసా 1-కి 0-8-0, రుకి 1 అణాణు.
3. వైశ్యానరాసరసం: — వీరిని నేపించినప్పుటి నుండియే మాత్రమును కట్టిక (కలరా) బాంతిబేధి, శిరభేది, అజీర్ణ భేదులు గుణము కాగలరు. సీసా 1-కి 1-0-0, రుకి 1 అణాణు.
4. బాలసుఖోదము: — విద్ధలకు బలకాగి; తియ్యని నుండు. మందము, మలబద్ధము, అజీర వేరి, కృశకము, కడు పుష్పియందుట, అకలితెండుట మొదలగునవి గుణమందు. విద్ధలు పుష్టిగలవారగును. సీసా 1-కి 0-12-0 రుకి 1 అణాణు.
5. లోకానుభూమర కస్తూరిమృతం: — విద్ధలకు వయస్సు మదిరినవారికి, బాలింతలకు ఉత్తమగును. కారి. మందము, తడిశము, దగ్గు, అజీర్ణము, శిరవారం, పార్శ్వకాయపు, మలబద్ధం, జ్వరం, చలిజ్వరము, ముప్పలము మొదలగు యం కనకక రోగములను గుణముచేయును.

250 ముత్రము గల సీసా 0-4-0  
తపాణ కర్చుతో 5-కి 1-8-0  
" " 12-కి 2-18-0  
" " 25-కి 5-9-0

ప్రతి కొవధముతోబాడ అనుపానము తెలుగున పంపబడును.  
శ్రీ సీతారాధువ వైద్యశాల, మైసూరు.